

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Bydlení jako obraz sociální přeměny vesnice

Bc. Petra Kořátková

© 2021 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Petra Koťátková, DiS.

Veřejná správa a regionální rozvoj – k.s. Jičín

Název práce

Bydlení jako obraz sociální přeměny vesnice

Název anglicky

Housing as a Reflection of Village Social Change

Cíle práce

Cílem práce je popsat a analyzovat vliv proměny počtu obyvatel vesnice na její rozvoj v souvislosti s kvalitou bydlení, rozvoj sociálních vztahů a životní styl obyvatel vesnice jako celku. Dílčími cíli práce je zodpovězení základní otázky, jak se změnil život obce v souvislosti s úbytkem či přírůstkem počtu obyvatel v uvedené obci a jakým způsobem došlo k sociální integraci městských přistěhovalců na vesnici.

Metodika

Teoretická část bude vycházet z dostupné odborné literatury a elektronických zdrojů. Na tomto základě budou vytvořeny hypotézy a připraveno empirické šetření. V praktické části bude analyzována situace ve Středočeském kraji, konkrétně ve vesnici Chotětov. Empirický výzkum bude prováděn kvantitativním přístupem a z výzkumných technik bude využito především dotazníkové šetření, doplněné případně rozhovory.

Harmonogram práce:

Březen 2020 – specifikace metodiky, stručný obsah teoretické části práce

Srpen 2020 – zpracování teoretické části DP (úvod, popis metodiky, literární rešerše),

Říjen 2020 – vlastní terénní šetření

Prosinec 2020 – zpracování a odevzdání empirické části v první verzi

Březen 2021 – odevzdání kompletní DP se zapracovanými připomínkami

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

bydlení, změna kvality života, venkov, vesnice Chotětov, dotazníkové šetření, kvantitativní výzkum

Doporučené zdroje informací

Bárta, P. Venkov – mýty a skutečnost. Revue politika, 2006, č. 6-7
Baše, M. Venkov jako sociální faktor. Sborník, Praha. Studio JB, 2002.
Beran, V. Management udržitelného rozvoje regionů, sídel a obcí, Academia, 2005.
Bernard, J. Endogenní rozvojové potenciály malých obcí a samosprávy. Sociologické nakladatelství, 2010. ISBN 978-80-7330-187-3
Blažek, B. Venkovy – anamnéza, diagnóza, terapie. Brno: Era, 2004. ISBN 80-86517-90-X
Čmejrek, J. Obce a regiony jako politický prostor. Praha: Alfa, 2008.
Duffková, a kol. Sociologie životního stylu. Plzeň: A. Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-123-6
Jáč, I. Jedinečnost obce v regionu. Praha: Professional Publishing, 2010.
Kubátová, H. Sociologie životního způsobu. Praha. Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2456-0
Majerová a kol. Český venkov 2000. Základní údaje. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2002. ISBN 80-213-0915-6.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

prof. PhDr. Ing. Věra Majerová, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 29. 3. 2021

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 29. 3. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 29. 03. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Bydlení jako obraz sociální přeměny vesnice" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31.03.2021

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala paní prof. PhDr. Ing. Věře Majerové CSc. vedoucí diplomové práce, za cenné rady a připomínky, které mi po celou dobu psaní poskytovala.

Bydlení jako sociální obraz přeměn vesnice

Abstrakt

Diplomová práce se věnuje tématu „Bydlení jako obraz sociální přeměny vesnice“, kdy je práce rozčleněna na 2 části a to na teoretickou a praktickou část.

Část první je realizována především využitím rešerše odborné literatury a dalších zdrojů, týkající se daného tématu. U jednotlivých kapitol teoretické části je popsána charakteristika venkova, dále historie osídlení venkovského území, socioekonomická analýza a další ukazatele, které byly následně využity v praktické části. V druhé části diplomové práce byly stanoveny cíle, které se týkají zhodnocení některých oblastí života obyvatel v konkrétní obci Chotětov, sociální přeměny a kvality bydlení v této obci. V diplomové práci byl využit kvantitativní výzkum obyvatel, vyhodnocení bylo provedeno na základě realizovaného dotazníkového šetření, kterého se zúčastnilo 125 obyvatel této obce.

V závěru práce jsou popsána zjištění vlastního výzkumu a formulována určitá doporučení ke zlepšení kvality života v obci Chotětov.

Klíčová slova: venkov, obec, bydlení, změna kvality života, obec Chotětov, dotazníkové šetření, kvantitativní výzkum

Housing as a reflection of village social change

Abstract

This diploma thesis deals with the topic of living as a reflection of a village's social change. The thesis is divided into two parts, a theoretical and a practical one.

The theoretical part refers to scientific literature and other sources related to the topic. Characteristics of the country, history of the settlement, socioeconomical analysis and other factors, that are eventually exploited in the practical part, are introduced.

The practical part identifies the aims, which relate to improvement of some spheres in Chotětov village, social change and the quality of life there. A quantitative research, in which 125 village inhabitants took part, was used and the results were evaluated.

At the end of the thesis, some revelations of the research are explained and certain recommendations for life quality enhancement in Chotětov village suggested.

Keywords: Countryside, community, living, life quality change, Chotětov village, questionnaire, quantitative research.

Obsah

1 Úvod.....	12
2 Cíl práce a metodika	15
2.1 Cíl práce	15
2.2 Metodika	15
3 Teoretická východiska	16
3.1 Charakteristika venkova.....	16
3.1.1 Základní definice venkova.....	16
3.1.2 Typizace venkovských oblastí	18
3.1.3 Role venkovských sídel v krajině	20
3.2 Socioekonomická analýza venkova	22
3.2.1 Socioekonomická analýza venkova	22
3.2.2 Demografická analýza	24
3.2.3 Lidské zdroje a infrastruktura	26
3.2.4 Občanská vybavenost	27
3.3 Bydlení a přeměna venkova v historických souvislostech.....	28
3.3.1 Historie osídlování venkovských území v období pravěku	29
3.3.2 Historie osídlování venkovských území v období středověku	30
3.3.3 Historie osídlování venkovských území v období novověku	32
3.3.4 Historie osídlování venkovských území v období 1. světové války.....	34
3.3.5 Historie osídlování venkovských území v období 2. světové války.....	35
3.3.6 Historie osídlování venkovských území po roce 1989	37
4 Vlastní práce	39
4.1 Základní charakteristika vybraného území	39
4.1.1 Socio-ekonomická analýza obce.....	40
4.1.2 Doprava.....	44
4.1.3 Občanská vybavenost	45
4.1.4 Historie osídlení a obydlí v obci	45

4.2	Výzkum mezi obyvateli ve vybraném území.....	51
4.2.1	Metodika výzkumu	51
4.2.1.1	Cíle práce.....	51
4.2.1.2	Výzkumné otázky	51
4.2.1.3	Pracovní hypotézy	52
4.2.1.4	Charakteristika výzkumného souboru	52
4.2.1.5	Empirický výzkum obce.....	52
4.2.1.6	Zpracování a vyhodnocení dat.....	54
4.2.2	Popis respondentů	54
5	Výsledky a diskuse	58
5.1	Výsledky výzkumu.....	58
5.2	Vyhodnocení hypotéz.....	67
5.3	Diskuze.....	70
6	Závěr.....	76
7	Seznam použitých zdrojů	79
8	Přílohy	84
8.1	Příloha č. 1: Dotazník.....	84
8.2	Příloha č. 2 : Znak obce.....	88

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Obrázek školy, zdroj stará pohlednice Chotětova	46
Obrázek 2 - Obrázek nádraží, zdroj stará pohlednice Chotětova	47

Seznam grafů

Graf 1 - Obce v ČR dle velikostních kategorií 2019	18
Graf 2 - Vývoj počtu obyvatel	40
Graf 3 - Vývoj nezaměstnanosti	44
Graf 4 - Vyhodnocení hypotéz – nárůst služeb dle délky života v obci	68
Graf 5 - Vyhodnocení hypotéz – konflikt mezi přistěhovanci a starousedlíky	68
Graf 6 - Vyhodnocení hypotéz – aktivita přistěhovalců	69
Graf 7 - Vyhodnocení hypotéz – změna života starousedlíků	69

Seznam tabulek

Odkazovaný seznam tabulek

Tabulka 1 - Vývoj měst, vesnic a městysů.....	32
Tabulka 2 - Vývoj měst, vesnic a městysů.....	34
Tabulka 3 - Věkové složení obyvatel.....	42
Tabulka 4 - Počet ekonomických subjektů.....	43
Tabulka 5 - Harmonogram výzkumného šetření.....	53
Tabulka 6 - Rozdělení respondentů dle pohlaví.....	54
Tabulka 7 - Rozdělení respondentů dle věku.....	55
Tabulka 8 - Rozdělení respondentů dle vzdělání	55
Tabulka 9 - Rozdělení respondentů dle délky života v obci	56
Tabulka 10 - Rozdělení respondentů dle typu bydlí	57
Tabulka 11 - Odpovědi respondentů na otázku „Chtěl/la byste se přestěhovat do města?“	58
Tabulka 12 - Odpovědi respondentů na otázku „Jaké tvrzení Vás vystihuje?“	58

Tabulka 13 - Odpovědi respondentů na otázku „Pokud jste se do obci přistěhoval, co bylo důvodem?.....	59
Tabulka 14 - Odpovědi respondentů na otázku „Jaká je výstavba bytů a domů ve vaší obci v posledních cca 10 letech?“.....	60
Tabulka 15 - Odpovědi respondentů na otázku „Jak byste ohodnotil následující tvrzení?“	61
Tabulka 16 - Odpovědi respondentů na otázku „Došlo k růstu služeb občanské vybavenosti ve Vaší obci v posledních 10 letech?“.....	63
Tabulka 17 - Odpovědi respondentů na otázku „Vznikly ve Vaší obci nějaké nové čtvrti, kde je více než 10 domů?“	64
Tabulka 18 - Odpovědi respondentů na otázku „ Jak byste označil vaše sociální kontakty v obci?“	64
Tabulka 19 - Odpovědi respondentů na otázku „Jste v obci iniciativní?“	65
Tabulka 20 - Odpovědi respondentů na otázku „Domníváte se, že v obci dochází ke konfliktům mezi starousedlíky a nově přistěhovalými osobami?“	66
Tabulka 21 - Odpovědi respondentů na otázku „Změnil se váš životní styl v obci, a to v průběhu posledních deseti let?“	66
Tabulka 22 - Vyhodnocení hypotéz	67

1 Úvod

Bydlení nebo chceme-li život na vesnici, je zmapován v hrubých obrysech již od dávné minulosti, kdy Slované osídlili naše země někdy v 6. století našeho letopočtu. Usadili se v oblastech s optimálními přírodními podmínkami, obdělávanými od pravěku, ale v období stěhování národů více či méně opuštěnými. Na prahu 13. století je v Čechách zřejmá sídelní venkovská síť související s rozvojem zemědělství. Život a bydlení bylo jednodušší, ale životní úroveň venkovanů byla velmi ubohá.¹ O tom, že tak jak se vyvíjela společnost, tak se v průběhu času měnilo bydlení a život na vesnici, svědčí řada dochovaných záznamů. Venkov je mnohdy širokou veřejností vnímán jako romantické místo a tato idealizace se promítá do představy o životě na vesnici i v současné době. Opak je někdy pravdou.

Vesnice a její kultura tradičně náležely mezi témata sociologického zkoumání. Je zřejmé, že venkov i tradiční kultura v souvislosti se společenským vývojem po roce 1989 prošly velkou proměnou. Je pochopitelné, že společenské změny měly dopad na proměny sociální struktury a profesní skladby, která nakonec vyústila k přebírání městských forem života. Nicméně určitá specifika venkovského života zůstala. „*Pojmové odlišení město – vesnice není v sociálních vědách triviální, byť jsou oba pojmy obecně srozumitelné. Při vymezování vesnic (venkovských obcí) se užívá několika přístupů založených na demografických kritériích. Často využívaným kritériem pro venkovské obce je počet obyvatel pod 2 000.*“² V menších obcích, v nichž žije méně než dva tisíce obyvatel, ubývá rovněž pracovních příležitostí, i když tam došlo k obnově malých živností. Navíc vesnic, které přestávají být dobře spojeny veřejnou dopravou s nejbližšími středisky, kde je práce, kde jsou školy, zdravotní a sociální služby a obchody, naopak přibývá. Lidé všech věkových skupin, počínaje školáky a studenty přes zaměstnané lidi, ale také starší ročníky, které víc potřebují lékaře, tak musejí jezdit neustále do stále větších vzdáleností. Můžeme se dočíst, že z obcí s méně, než dvěma sty obyvateli vyjíždí dnes za prací přes šedesát procent lidí.³ Určit jednoznačné příčiny popsané situace u nás nejsou snadné, ale některé faktory, které k ní vedly, si dovolíme zmínit v následujícím textu podkladů.

¹ BERANOVÁ, M., KUBAČÁK, A. *Dějiny zemědělství v Čechách a na Moravě*. Praha: Libri, 2010, ISBN 978-80-7277-113-4, s. 14-15.

² BERNARD, J. Sociální integrace přistěhovalců z velkoměsta na vesnici v České republice a v Rakousku. *Sociologický časopis*, 2006, č. 6, ISSN 0038-0288, s. 742

³ MUSIL, J. Život na okraji. *Přítomnost*, zima 2008, ISSN 1213-0133, s. 42-43

Tématem předkládané práce je „Bydlení jako obraz sociální přeměny vesnice“. Samotný název předznamenává, jakým směrem se bude naše zkoumání problematiky ubírat. Práce bude dělena na část teoretickou a praktickou. Tyto budou mimo úvodu a závěru systematicky rozčleněny na šest kapitol, dále na podkapitoly a oddíly.

V teoretické části práce nejprve pozornost zaměříme na charakteristiku venkova. Jsou zde popsány základní definice venkova, typizace venkovských oblastí a v krátkosti je popsána důležitost venkovských sídel. Poté je popsáno, co je to socioekonomická analýza venkova a jaké faktory je vhodné zkoumat, což je následně využito v praktické části práce. Dále se v obecné rovině zaměříme na tradiční a současnou vesnici, kde si povšimneme fenoménu proměny vesnice způsobené moderní výstavbou a díky ní rovněž přílivu některých obyvatel. Nejen moderní výstavba, ale také další faktory změnily strukturu a fungování tradiční vesnice. Na druhé straně to je nepochybně úbytek obyvatel v malých obcích, způsobený jejich hospodářsky nevýhodnou polohou. Další příčinou rostoucí polarizace životních podmínek v různých vesnicích je trend prosazující se i jinde v Evropě. Ten vede ke vzniku stále větších obchodních center, nemocnic a škol. Větší jednotky nahrazují menší a tím dochází ke vzniku tzv. periférií. Můžeme říci, že se jedná o jakousi formu sociálního vyloučení způsobenou polohou obcí, jejich velikostí, ale také hospodářskými mechanismy. Dalším rozhodujícím ukazatelem je, že mladí muži (zemědělci) nacházejí obtížně partnerky, neboť mladé ženy z těchto vesnic se totiž stěhují do velkých měst či jejich okolí. V důsledku zmíněných sociálních i demografických podmínek následně dochází k proměně sociálních vztahů, změně ve strukturách i početnosti obce. Vzhledem k tomu, že tematika si zaslouží bližší zkoumání, bude čtvrtá kapitola věnována konkrétní analýze přeměny venkova v historických souvislostech. Pro zpracování teoretické části práce bylo nutné získat dostatek zdrojů v podobě odborných publikací. Zde je využita především rešerše odborné literatury a pramenných zdrojů. Další metodou řešení uvedeného tématu byla metoda analýzy. Jak uvádí Sedláková, tato metoda se zaměřuje na rozebrání daného tématu na určité elementy a poté je zpět uspořádává.⁴ Pro následné propojení informací teoretických do části praktické, je poté užita metoda

⁴ SEDLÁKOVÁ, R., *Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 80-247-3568-9, s. 25

syntetická. Tato další metoda je, opět dle Sedlákové proces opačný, ve kterém se dílčí elementy spojují do jednoho celku.⁵

Poté v části praktické zhodnotíme výše nastíněnou situaci ve Středočeském kraji, Mladé Boleslavi, konkrétně ve vesnici Chotětov. Tato obec je zde nejprve představena a je provedena její socioekonomická analýza, kde je představen vývoj obyvatel, je blíže poukázáno na ekonomické zaměření obce, občanskou vybavenost a historické osídlení a bydlení v této obci. Poté byl v této diplomové práci použit kvantitativní výzkum obyvatel v obci. Kvantitativní výzkum se zabývá získáváním údajů o četnosti výskytu něčeho, co již proběhlo nebo se děje právě nyní. Smyslem kvantitativního výzkumu je získat měřitelné číselné údaje. Aby byly naplněny podmínky shromažďování údajů a mohli jsme získat statisticky spolehlivé výsledky, pracujeme s velkými soubory respondentů.⁶ Výzkumného šetření se účastnilo 125 obyvatel této obce.

⁵ SEDLÁKOVÁ, R., *Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 80-247-3568-9, s. 25.

⁶ KOZEL, R., *Moderní marketingový výzkum*. Praha Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-096-6, s. 120

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce je zachytit a popsat vliv proměny počtu obyvatel vesnice na její rozvoj v souvislosti s kvalitou bydlení, rozvoj sociálních vztahů a životní styl obyvatel vesnice jako celku. Dílčími cíli práce je v souvislosti s proměnou vesnice zodpovězení základní otázky, jak se změnil život obce v souvislosti s úbytkem či přírůstkem počtu obyvatel v konkrétně uvedené obci? Jakým způsobem došlo k sociální integraci městských přistěhovalců na vesnici? Potvrdí se náš předpoklad, že se možnosti integrace v obci Chotětov promítají do životního stylu přistěhovalců a zpětně ovlivňují rovněž obec samotnou?

Výsledky dotazníkového šetření poslouží k potvrzení či vyvrácení těchto hypotéz:

Pracovní hypotéza č. 1: Předpokládám, že respondenti, kteří žijí v obci déle než 20 let, spatřují, že dochází k růstu kapacit školek, škol a kulturních a sportovních služeb pro děti.

Pracovní hypotéza č. 2: Předpokládám, že minimálně 80 % respondentů si myslí, že nevznikají konflikty mezi starousedlíky a přistěhovalci.

Pracovní hypotéza č. 3: Předpokládám, že minimálně 50 % přistěhovalců iniciuje vznik nových aktivit v obci.

Pracovní hypotéza č. 4: Předpokládám, že u minimálně 90 % starousedlíků nedošlo ke změně životního stylu v posledních 10 letech.

2.2 Metodika

Pro zpracování teoretické části práce bylo nutné získat dostatek zdrojů v podobě odborných publikací. Zde je využita především rešerše odborné literatury a pramenných zdrojů. Dále byly využity online zdroje dostupné na internetu, týkající se daného tématu.

V praktické části byly zvoleny výzkumné techniky ve formě dotazníkového šetření. Dotazníkové šetření bylo určeno pouze pro obyvatele dané obce. Dotazníkové šetření bylo prováděno terénním šetřením na území obce.

3 Teoretická východiska

3.1 Charakteristika venkova

Tato kapitola teoretické části práce nejprve blíže popisuje venkov, jeho členění a poté uvádí roli a důležitost venkova v krajině.

3.1.1 Základní definice venkova

Na úvod tohoto textu je nutné charakterizovat samotný pojem venkov. Ve spojitosti s tímto pojmem je možné uvést, že existuje v odborné literatuře nepřehledné množství definic tohoto pojmu. Ty se liší s ohledem na kontext využití pojmu venkov, s ohledem na historické pojetí tohoto termínu, na kritéria, dle kterých se venkov rozděluje a jiné. Neexistuje však jednotná a celosvětově přijatá definice tohoto pojmu, stejně jako neexistuje jednotná definice v rámci Evropské unie či České republiky. Každá členská země Evropské unie má své pojetí termínu venkov a člení si tyto země venkovské oblasti dle různých kritérií. Je to dáno tím, že existují různé dotace a podpory na oblast venkova, které se různě liší. V této první kapitole textu je venkov popsán dle různých přístupů.

Venkov je možné obecně chápat, jak uvádí např. Ministerstvo vnitra České republiky, jako teritorium neboli místo, ve kterém se nachází jak venkovská sídla, tak i krajina. Jinými slovy venkov obsahuje nejen území zastavěné menšími sídly, tak i oblast nezastavěnou nebo vesnice. Venkov tak má nízkou hustotu zalidnění, nízkou intenzitu sociálně-ekonomických kontaktů.⁷

Český statistický úřad nabízí hned několik definic pojmu venkov. Nejčastěji užívaná definice zní „venkovským prostorem jsou „všechny obce s velikostí do 1 000 obyvatel a dále obce s velikostí do 3 000 obyvatel, které mají hustotu zalidnění menší než 100 obyvatel/km² atd.“⁸

⁷ PERLÍN, R. *Venkov, typologie venkovského prostoru*. Hradec Králové: Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, s. 2.

⁸ ČSÚ: *Venkovský prostor*, [online]. [cit. 13. 7. 2020]. Dostupné z URL: <https://www.czso.cz/documents/10180/20565975/31136109a10.pdf/4fd0c582-65a0-4a79-a86a-1e88bb4c3e8c?version=1>.

Jiné pojetí termínu venkov uvádí Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. Využívá se tedy v různých zemích, které jsou součástí této organizace, ale ani v těchto zemích se nejedná o jediné vymezení venkova. Samozřejmě, že se užívá i v České republice, protože je členem Organizaci pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj se při definici venkova opírá o kritérium hustoty osídlení. Užívá tedy činitel počtu obyvatel na 1 km². Definice byla vytvořena, s cílem jednotného srovnání v různých zemích a s cílem popsat vývojové tendence. Podle hustoty zalidnění se rozděluje prostor na venkovský a městský. Venkovské oblasti se dále člení na místní a regionální úroveň. Jedná se tak o velmi jednoduché členění. Venkovská obec je poté ta, co má hustotu osídlení nižší než 150 obyvatel/km².⁹

Jak je z předchozího textu patrné, venkov je území, které je spojitě a skládá se z volné krajiny, sídel a popisuje se různými ukazateli, které jsou k ploše vztažené, jako je např. hustota zalidnění. Venkov je však vnímán do určité míry individuálně a mnohdy se překrývá s pojmy region, periferní, marginální. Jedno je zde však společné, venkov je prostor mezi městem a lesní krajinou.¹⁰

Z uvedených definic je patrné, že se zde vyskytuje nejen termín venkov, ale i jiné hojně užívané termíny ve spojitosti s venkovem neboli venkovským prostorem. Zde je vhodné tedy doplnit definici venkova a vymežit od něj další často zaměňované pojmy. Venkovská krajina je dle Binka a kol., historické zázemí, přičemž počátky jejího formování sahají do období neolitu. Funkcí venkovské krajiny je produkce potravin a zemědělská výroba. Z tohoto důvodu je půda a území od dávných dob až po současnost předmětem zájmu i lokálních sporů.¹¹ Venkovský prostor je synonymum venkova. Představuje tedy oblast s malým počtem obyvatel a malou hustotou zalidnění. V současné době však venkov má mnohdy velmi podobné znaky města, naopak řada měst má venkovský charakter. Dále se ve výše uvedených definicích vyskytuje termín venkovské sídlo, což je opět dle Binka a kol., typ sídelního útvaru, které představuje seskupení sídelních jednotek.¹²

⁹ OECD in ČSÚ: *Typologie venkova*, [online]. [cit. 13. 7. 2020]. Dostupné z URL: <https://www.czso.cz/documents/10180/20565975/31136109a10.pdf/4fd0c582-65a0-4a79-a86a-1e88bb4c3e8c?version=1.0>

¹⁰ SVOBODOVÁ, H., VĚŽNÍK, A. *Úvod do geografie venkova*. Brno : Masarykova univerzita, 2014. ISSN 1802-128X. 2014, s. 10

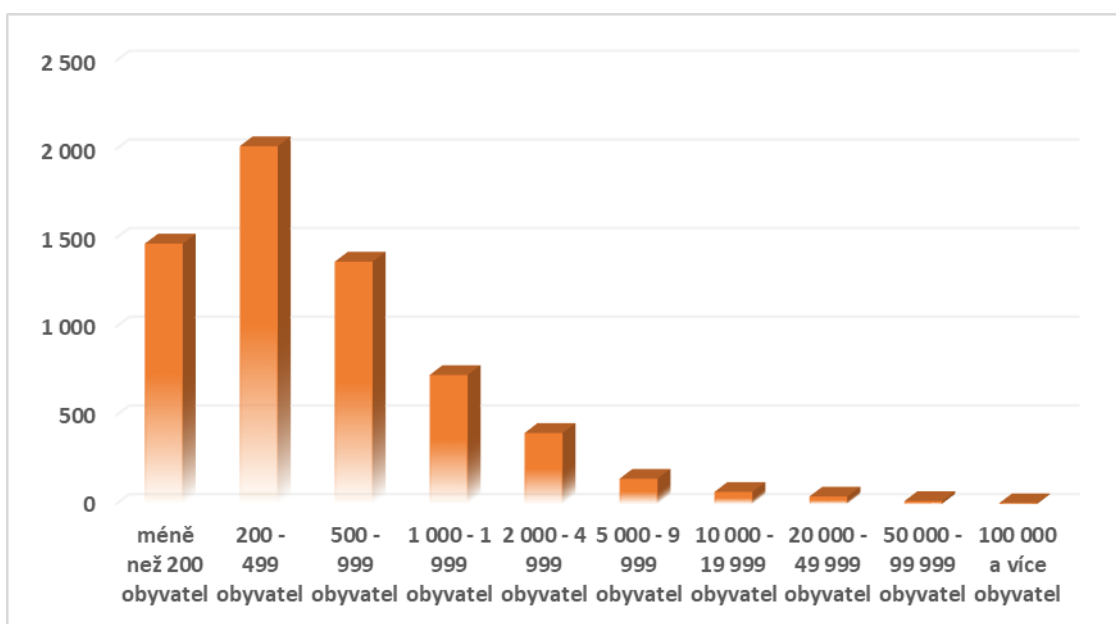
¹¹ BINEK, J. a kol. *Venkovský prostor a jeho oživení*, [online]. [cit. 13. 8. 2020]. Dostupné z URL: <https://is.muni.cz/el/1431/jaro2013/Z0132/um/venkovsky-prostor-a-jeho-oziveni.pdf>

¹² BINEK, J. a kol. *Venkovský prostor a jeho oživení*, [online]. [cit. 13. 8. 2020]. Dostupné z URL: <https://is.muni.cz/el/1431/jaro2013/Z0132/um/venkovsky-prostor-a-jeho-oziveni.pdf>

3.1.2 Typizace venkovských oblastí

Venkovské oblasti jsou různě veliké a je možné je různě členit dle různých kritérií a s ohledem na různé autory.

V první řadě je možné rozdělit venkovské oblasti dle počtu obyvatel. O rozložení České republiky do obcí dle počtu obyvatel hovoří následující graf. Je v něm patrné, že je v České republice více menších obcí, než větších měst. Nejvíce obcí spadá do kategorie 200-499 obyvatel. Naopak je v České republice jen 5 obcí s počtem obyvatel nad 100 000.

Graf 1 Obce v ČR dle velikostních kategorií 2019, zdroj ČSÚ: *databáze obce*, [online]. [cit. 30. 8. 2020]. Dostupné z URL: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>

Jak uvádí především Klufová, venkov je možné členit následovně:¹³

- *„Převážně venkovský region: v tomto regionu žije více než 50 % populace ve venkovských obcích. Obec má přitom méně než 150 obyvatel/km².*
- *Významně venkovský region: zde žije více než 15-50 % populace regionu. Lidé přitom žijí ve venkovských obcích.*
- *Převážně městský region: je regionem, ve kterém méně než 15 % populace regionu žije v obcích venkovských obcích.“*

¹³ KLUFOVÁ, R., *Demografický vývoj a typologie českého venkova v kontextu prostorových*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 80-747-8734-6, s. 48.

Je zde nutné podotknout, že výše uvedené členění venkovského sídla opět není shodné v jednotlivých zemích. Typickým příkladem je např. Japonsko. V Těto zemi je totiž dolní mez pro venkovské sídlo 500 obyvatel/km², protože má Japonsko obecně mnohem větší zalidnění než státy jiné.¹⁴ Tato typizace venkovských oblastí však neuvažuje o populaci, která bydlí ve velmi osídlených oblastech venkovských, proto se špatně aplikuje s ohledem na místní specifika. Většinou se užívá jen pro různé srovnání mezinárodního charakteru. Pokud užijeme tuto typizaci v České republice, zjistíme, že zde je jen jeden kraj, který má charakter převážně městský. Jedná se, jak lze zajisté odhadnout, o kraj Praha. Poté se nachází v České republice jen jeden kraj, který má charakter převážně venkovský. Jedná se o kraj Vysočina. Ostatní kraje naší země spadají do sekce regiony významně venkovské. Co se týče Evropské unie, ani zde není užíváno jednotné členění venkova. Různé členské státy používají svou vlastní typizaci těchto oblastí dle různých charakteristik. Jedná se např. o členění dle hustoty zalidnění, zemědělství, úbytku obyvatelstva a jiné. Většinou se v rámci Evropské unie používají dva přístupy. První je výše zmíněné členění dle Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. Tato definice v sobě kombinuje kritérium podíl osob žijících ve venkovských obcích a hustoty zalidnění. Druhým přístupem je typizace, kterou používá Evropský statistický úřad neboli Eurostat. Je zde použito stejné kritérium, ale rozdělení je poté jiné. V následujícím textu je rozdělení regionu dle stupně urbanizace patrné:¹⁵

- *„Husté zalidnění oblasti. Jedná se o skupiny obcí, které spolu souvisejí. Jejich hustota zalidnění je vyšší než 500 obyvatel na 1 km². Celková populace v dané oblasti je nejméně 50 000 obyvatel.*
- *Oblasti prostřední. Jsou to takové skupiny obcí, ve kterých má každá obec zalidnění menší než je 100 obyvatel na 1 km². Navíc tyto oblasti nejsou součástí hustě zalidněných oblastí. Poté zde existuje jiná podmínka, v podobě toho, že celkový počet obyvatel je nižší než 50 000 obyvatel. Tato podmínka splněna být nemusí, ale oblast musí být vedle hustě zalidněné oblasti.*
- *Řídce zalidněná oblast. Jedná se o soubor obcí, které nespadá ani do jedné z výše uvedených skupin.“*

¹⁴ SPIEZIA, V., *Measuring regional economies. Statistics Brief OECD*, č. 6, 2003. [online]. [cit. 1.10.2020]. Statistics Brief OECD, č. 6, 2003. Dostupné z URL: <http://www.oecd.org/dataoecd/2/15/15918996.pdf>

¹⁵ RURAL DEVELOPMENT. CAP 2000: *Working Dokument*, [online]. [cit. 13.7.2020]. Dostupné z URL: http://ec.europa.eu/agriculture/publi/pac2000/rd/rd_en.pdf

Při typizaci venkova je možné vyjít nejen z kritérií kvantitativních, ale i z různých kvalitativních kritérií, která venkov popisují. Jedná se dle Svobodové o tyto znaky:¹⁶

- Znaky urbanistické – na venkově je značné množství rodinných domů, jejichž podíl převládá. Uliční síť je na venkově málo rozvinutá. Centrum sídla je náves. Na venkově je dále značný podíl zeleně a zástavba je rozvolněná.
- Znaky architektonické – zástavba je nízkopodlažní, je zde také nízký počet nájemních bydlení. Domy jsou doplněny o zázemí hospodářské. Vymezení dvora a zahrady je odlišné a má výrazně oddělené funkce.
- Znaky ekonomické – dominantní činností na venkově je zemědělství a výroba potravin. Dále je zde vyšší podíl samozásobitelství, kutilství a vysoký podíl osob vyjíždějících do zaměstnání.
- Znaky sociální – sociální kontakty mezi obyvateli jsou úzké. Dále je zde patrný konzervatismus, tradicionalismus a participace.
- Znaky administrativní – statut sídla. Sídlo, které v historii či v současnosti získalo městské právo je městem, ostatní jsou vesnicí.

3.1.3 Role venkovských sídel v krajině

Venkov má důležitý význam nejen z pohledu přírodního, ale i kulturního. Na význam venkova v současné době poukazuje např. König a kol. Ten uvádí, že venkov je zdroj zemědělské ekonomiky, je to oblast rezidenční ekonomiky. Nakonec je to přírodní prostor s důležitými ekosystémy. Jinými slovy má venkov tři dimenze – ekonomiku, sociální funkce a životní prostředí.¹⁷ V minulosti měl venkov význam především z pohledu zemědělství. To se však mění, jak je z předchozího textu patrné. Venkov již nemá význam jen z pohledu zemědělské produkce či lesnictví. Dle Pěluchy a kol., je považován ve větší míře za oblast ochrany životního prostředí, údržby krajiny, a to i ve smyslu prevence

¹⁶ SVOBODOVÁ, H., VĚŽNÍK, A. *Úvod do geografie venkova*. Brno : Masarykova univerzita, 2014. ISSN 1802-128X. 2014, s. 12

¹⁷ KONIG, P. *Rozpočet a politiky Evropské unie, Příležitost pro změnu*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 80-7400-011-9, s. 277.

možných přírodních katastrof. Často je zmiňována nutnost udržení farmářů jako správců půdy.¹⁸

Další význam venkova tkví dle Šimkové především v tom, že venkov je bydlištěm, rekreačním územím, hospodářskou jednotkou, místem společenských kontaktů, kulturním i přírodním prostorem. Tvoří nezastupitelnou součást krajiny. Je zázemím měst, má mnoho ekonomických, ekologických i sociálních funkcí, které při nevhodné realizaci ohrožují vývoj daného regionu, vyvolávají řadu negativních dopadů na obyvatelstvo, krajinu, životní prostředí a na další prvky daného území.¹⁹ Zmíněná kultura představuje dle Krtinské nahromaděnou zkušenost společnosti a ovlivňuje lidské zdroje. Je produktem lidí a usměrňuje všechny společenské celky.²⁰ Jinými slovy je to soubor postojů, přesvědčení, mravů, zvyků a hodnot, které jsou společně sdílené určitou skupinou. Významnost kulturních tradic na venkově je dána působením na soudržnost societ v obci a stabilizuje rozvoj a trvalou udržitelnost.²¹ Pělucha a kol., dále doplňuje, že význam venkova je také v turismu a v rekreaci.²²

I když má tedy venkov velký význam, potýká se na druhou stranu s mnoha problémy. Především malé obce tíží nedostatek finančních prostředků na rozvoj. Ten je závislý na dotacích. Je zde nedostatečná kvalita služeb, dostupnost dopravní. Stejně tak pracovní příležitosti v malých obcích jsou nízké, zájem soukromých investorů je také nízký, díky nízkému množství pracovní síly atd. V posledních letech také obce tíží nezájem obyvatel o dění v obci.

Zachování obyvatel na venkově ovlivňuje především občanská vybavenost. Záleží na tom, zda je v obci přítomna mateřská škola, důležitost je také vzdálenost škol, lékaři a jaká je dostupnost služeb. Klíčová je také dopravní infrastruktura a obslužnost. Jedním z největších problémů, který trápí venkov, je stav pozemních komunikací a dopravní obslužnost. Problémem je také dojíždění za dalším vzděláním, či zábavou. Část obyvatel

¹⁸ PĚLUCHA, M. a kol., *Rozvoj venkova v programovacím období 2007–2013 v kontextu reformy SZP EU*. Praha: IREAS, 2006. ISBN 80-86684-42-3, s. 19

¹⁹ ŠIMKOVÁ, E. *Udržitelný rozvoj venkova a role venkovské turistiky*. Liberec: Ekonomie a management, č.1, 2008. ISSN 1212-3609, s. 26

²⁰ KRNINSKÁ, R. *Řízení lidských zdrojů v dimenzi třetího tisíciletí*, [online]. [cit. 13.7.2020]. https://www.researchgate.net/publication/39913050_Rizeni_lidskych_zdroju_v_dimenzi_tretiho_tisicileti

²¹ HOLÁTOVÁ, D., KRNINSKÁ, R. a kol. *Lidské zdroje v rozvoji venkova*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2012. ISBN 80-87197-57-8, s. 10

²² PĚLUCHA, M. a kol., *Rozvoj venkova v programovacím období 2007–2013 v kontextu reformy SZP EU*. Praha: IREAS, 2006. ISBN 80-86684-42-3, s. 19

je schopná se dopravit svým automobilem, ale zbývající část, mezi kterou můžeme zařadit hlavně děti a mládež je odkázána na hromadnou dopravu. Ta však bývá ve venkovských oblastech omezená, především o víkendech. Přitom dopravní obslužnost je pro část venkovských obyvatel klíčová, jelikož na rozdíl od městského obyvatelstva nejsou schopni řešit problémy v místě bydliště.²³

Proto dochází v posledních letech k oživení venkovského prostoru, jehož cílem je vytvoření harmonického systému kulturní krajiny. Dále je smyslem rozvíjet pestrost venkovských oblastí a jejich specifik. Snahou je také definovat stabilní ekonomický systém, který bude zajišťovat dobré pracovní příležitosti, rozvinutou nabídku služeb, dobré podmínky pro život obyvatelstva a také kvalitní dopravní dostupnost. K tomuto existují různé nástroje, které je možné rozdělit na nástroje vnitřní a nástroje vnější. Mezi vnitřní nástroje, které je možné využít pro oživení venkova, je možné zařadit spolupráce, rozvojové a strategické dokumenty, podporu podnikání, komplexní pozemkové úpravy. Do nástrojů vnějších je možné zařadit koncepční rámce, finanční výpomoc i podporu řízení rozvoje.²⁴

3.2 Socioekonomická analýza venkova

Proto, aby bylo možné v praktické části práce zachytit vývoj proměn vybrané vesnice a počtu obyvatel vesnice, bude nutné provést socioekonomickou analýzu, která je v rámci této kapitoly blíže představena, a to na teoretické úrovni.

3.2.1 Socioekonomická analýza venkova

Socioekonomickou analýzu určitého prostředí je možné popsat jako situační analýzu, která ústí v deskripci základních socioekonomických charakteristik určitého území, v našem případě venkova. Objektivně vytvořená analýza je nejen důležitý podklad pro jiné kroky

²³ MÁTL, O., SRPOVÁ, E., *Budoucnost venkova v České republice: Analýza potřeb obcí po roce 2013 z hlediska budoucí kohezní politiky a společné zemědělské politiky*. Praha: Svaz měst a obcí České republiky 2012, s. 18-20

²⁴ PĚLUCHA, M. a kol., *Rozvoj venkova v programovacím období 2007–2013 v kontextu reformy SZP EU*. Praha: IREAS, 2006. ISBN 80-86684-42-3, s. 21

v rámci procesu vytváření různých strategických dokumentů. S informacemi a daty, které jsou z analýzy získány, je možné pracovat i z různých jiných důvodů, a je možné je zpracovat do tzv. SWOT analýzy. Poté je možné je využít při formulování vize v rámci rozvoje dané oblasti, při definování cílů a navazujících rozvojových priorit.²⁵

Socioekonomická analýza venkova by měla stavět na následujících oblastech:²⁶

- Oblast ekonomiky – v oblasti ekonomiky by mělo docházet k hodnocení a posuzování mnoha znaků, jako je např. podnikatelská sféra v obci, hospodaření obce, efektivita ekonomiky, analýza finanční soběstačnosti, nebo také zadluženosti obce.
- Oblast lidé – druhý zde uvedený okruh sleduje a hodnotí vývoj obyvatel, vývoj vzdělání obyvatel, stárnutí obyvatel či migraci a emigraci v obci.
- Oblast občanské vybavenosti – jedná se o velmi důležitou sekci vývoje obcí. Zde dochází také k hodnocení řady ukazatelů, kterými je např. vyžití kulturní, sportovní, dále se hodnotí bytový fond i celková občanská vybavenost v obci. Tyto dílčí složky se následně hodnotí dle kvality, kvantity nebo i dostupnosti. Na druhou stranu je vhodné sledovat i poptávku obyvatel obce po uvedených službách. Je vhodné zjišťovat aktuální potřeby obyvatel, k čemuž je možné použít dotazník.
- Oblast infrastruktury – u tohoto činitele v obci je vhodné zkoumat dopravní dostupnost, kvalitu technickou, stav inženýrských sítí i stav místních komunikací.
- Oblast životní prostředí – zde se hodnotí a posuzuje stav životního prostředí na území obce a úroveň znečištění a zdroje, které znečištění způsobují.
- Oblast cestovní ruch – v tomto zde posledním okruhu dochází k hodnocení atraktivity obce, možnost rozvoje na poli cestovního ruchu.

²⁵ LABOUNKOVÁ, V., PŮČEK, M., ROHREROVÁ, L. *Metodická příručka pro zpracování strategických rozvojových dokumentů mikroregionů*. [online], [cit. 12.2.2020]. Dostupné z URL: www.uur.cz/Mikroregiony/MethodikaSRDmikroregionu/Methodika

²⁶ ROZVOJOBCE: *Portál na podporu rozvoje obcí v ČR*, [online], [cit. 12.12.2019]. Dostupné z: <http://www.rozvojobci.cz/news/manual-pro-rizeni-rozvoje-obci/>

3.2.2 Demografická analýza

Všichni obyvatelé určité obce jsou součástí lidské populace. Populace je souhrn jedinců, kteří žijí a reprodukují se v určitém definovaném území. Od populace je vhodné oddělit pojem obyvatelstvo. Obyvatelstvo je souhrn osob, kteří na určitém území žijí, jedná se např. o město, obec, stát. Obyvatelstvo může být různého národu, etnik a jiné.²⁷ Demografická analýza je součástí demografického studia, které zkoumá proces demografické reprodukce lidské populace. Jinými slovy dochází k analýze populačního vývoje. Ten je determinován migrací i přirozenou měnou obyvatelstva. Při zkoumání obyvatel je vhodné využít různé statistiky, jako je např. sčítání lidu, domů a bytů, soupis obyvatelstva, populační registr, zvláštní zjišťování v podobě jednorázových akcí. Samotná analýza demografická poté zkoumá vývoj počtu a demografické struktury obyvatel. Jedná se o zhodnocení složek demografické reprodukce, mezi něž náleží věkové složení, úmrtnost, sňatečnost a jiné.²⁸ Ty jsou popsány níže.

- **Úmrtnost**

Tento termín představuje počet jedinců, kteří v určitém období zemřeli ve sledované populaci. Společně s porodností představuje klíčový demografický proces a také primární složku demografické reprodukce. Pomocí úmrtnosti společně s nemocností je možné určit, jaký je v populaci zdravotní stav. Tento činitel je však také mnoha faktory ovlivňován. O jakých faktorech je zde řeč? Jedná se např. o vrozené vady, nemocnost, kvalitu péče, dostupnost zdravotních zařízení, kvalitu lékařských postupů a přístrojů. Dále má

na úmrtnost také vliv životní úroveň v zemi, její gramotnost, vyspělost, v neposlední řadě také individuální přístup lidí k životu a ke zdraví.²⁹

- **Porodnost**

Další, již výše uvedený ukazatel demografického vývoje, je porodnost. Porodnost určuje počet dětí, které se narodí v populaci. Jak vypovídá Český statistický úřad, porodnost

²⁷ PETRSEK, M., VODÁKOVÁ, A., *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-310-5, s. 800.

²⁸ PALÁTKOVÁ, M., MRÁČKOVÁ, E. KITTNER, M. a kol. *Management cestovních kanceláří a agentur*. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 80-247-3751-5, s. 51.

²⁹ ČEVELA, R., *Sociální a posudkové lékařství*, Praha: Karolinum, 2015. 80-246-2938-4, s. 68.

je velmi pozitivní ukazatel, který spěje k růstu jedinců v populaci. Stejně jako je úmrtnost ovlivněna řadou činitelů, je tomu tak i u porodnosti. Zde se jedná o faktor času i prostoru.³⁰

Na úrovni celosvětové je porodnost ovlivněna úrovní zdravotnictví, rozšířením antikoncepce, náboženstvím, politickými jistotami, gramotností obyvatel, rodinnou politikou státu, kulturní úrovní, nebo také podílem žen, které se nachází ve věku reprodukčním. Ve velké míře je tedy porodnost ovlivněna také věkovou strukturou.³¹

V rámci porodnosti je možné sledovat ukazatel hrubé míry celkové porodnosti a ukazatel obecné míry plodnosti. První jmenovaný ukazatel definuje „*poměr počtu živě narozených dětí a středního stavu obyvatelstva, respektive počtu žen v reprodukčním období. Velmi často se uvádí, za jeden rok a je uváděn v promile.*“³² Druhý uvedený ukazatel, kterým je obecná míra plodnosti, popisuje „*poměr živě narozených dětí na jeden tisíc žen. Ženy musí být ve věku reprodukčním. Tento ukazatel analyzuje změnu obyvatel ve vztahu k věku matky.*“³³ V těch oblastech, ve kterých není znám přesný počet narozených dětí, se používá tzv. index plodnosti. Index plodnosti „*popisuje poměr narozených dětí od narození do čtyř let věku a počtu žen ve věku od patnácti do čtyřiceti čtyř let.*“³⁴

- **Sňatečnost**

Poslední ukazatel v rámci demografické analýzy je sňatečnost neboli počet zakládaných manželství. Jedná se o proces demografický, který sleduje jen počet zakládaných manželství v zákonem definovaných podmínkách.³⁵ To znamená, že se zaměřuje jen na rodiny monogamní, skládající se z jednoho páru dvou jedinců různého pohlaví a zároveň do manželství vstupující dle zákonem uvedených podmínek, platných v daném státě.

V České republice je možné uzavřít statek jen v případě, že jsou obě osoby svobodné, ovdovělé nebo rozvedené. Minimální věk, ve kterém může dojít ke sňatku, je 18 let. V monogamních společnostech se rozlišují sňatky na první sňatky svobodných lidí

³⁰ ČSÚ: *porodnost*, [online]. [cit. 12.7.2020]. Dostupné z URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/pohyb-obyvatelstva-metodikau>

³¹ PETRSEK, M., VODÁKOVÁ, A., *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-310-5, s. 807.

³² PETRSEK, M., VODÁKOVÁ, A., *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-310-5, s. 807

³³ KALIBOVÁ, K. *Úvod do demografie*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2001. ISBN 80-246-0222-9, s. 27-28.

³⁴ KALIBOVÁ, K. *Úvod do demografie*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2001. ISBN 80-246-0222-9, s. 27-28.

³⁵ ČSÚ: *sňatečnost*, [online]. [cit. 12.12.2020]. Dostupné z URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/pohyb-obyvatelstva-metodika>

a na další sňatky v pořadí, tedy rozvedených nebo ovdovělých osob. Pokus dochází ke sňatku uvnitř jedné subpopulace (etnické, sociální, náboženské, územně vymezené skupiny), nazývá se tento sňatek endogamií, která by mohla vést až k vytvoření izolátu. Na vývoj počet svateb má vliv velké množství činitelů. Především se jedná o počet schopných obyvatel, pohlaví, věku. Dále je množství svateb ovlivněno také politickou a ekonomickou situací v zemi, populační politikou státu, přijímaným systémem hodnot.

3.2.3 Lidské zdroje a infrastruktura

Jak uvádí, Drda doprava představuje proces účelný. Je to proces, v rámci něhož se přemísťují jak lidé, tak i hmotné objekty, za využití různých prostředků dopravních. Mohou se přemísťovat v různých spojitostech objemových, časových i prostorových.³⁶ Chláň a Stejskal doplňují, že doprava je klíčový prostředek, který směřuje k ekonomickému vývoji. Je tomu tak protože mezinárodní dělba práce a ekonomická integrace není možná bez dopravy.³⁷ Dopravu je také možné chápat jako běžný podpůrný prvek moderní doby. S růstem globalizace získává doprava, stejně jako technické inovace na významu. Doprava je každodenní činnost téměř všech lidí. Průměrný člověk, který žije v Evropské unii, denně realizuje tři cesty a v průměru stráví dopravou 1 hodinu času denně. Na úrovni obcí by poté měly být analyzovány tyto klíčové faktory: obslužnost technická infrastruktura, dopravní dostupnost, energetické zdroje, bydlení, surovinové zdroje, veřejné služby, urbanistická organizace, budovy, disponibilní plochy a jiné oblasti pro podnikání.

Lidské zdroje jsou alfou a omegou v každém území. Je to dáno tím, protože jsou jediným živým zdrojem a ovlivňují další podnikové zdroje, např. finanční a materiálové. Lidské zdroje disponují svými znalostmi, zkušenostmi a rozumem. Velmi důležitý je jejich rozvoj jak po stránce profesní, tak i po stránce osobnostní, protože jediné lidské zdroje mohou reagovat na změny, které přináší současný svět vstupující do znalostní ekonomiky. V této ekonomice je velmi důležitý lidský kapitál, který hraje stěžejní roli při rozvoji venkova.

³⁶ DRDLA, P. *Technologie a řízení dopravy: městská hromadná doprava*, Pardubice: Univerzita Pardubice, 2005. ISBN 80-7194-804-7, s. 7.

³⁷ CHLAŇ, A., STEJSKAL, P. *Tarify a ceny v dopravě*, Praha: České vysoké učení technické, 2008. ISBN 80-01-05362-1, s. 5

Důraz se klade také na inovace, které jsou důležité pro řešení nejrůznějších změn. Lidské zdroje mají významný vliv na rozvoj regionu, tudíž i na rozvoj a stabilizaci venkova.³⁸

V případě, že jsou lidé na venkově aktivní, je obec perspektivní. Jak uvádí Faltová, Lejtmanová, lidé je však v obci možné členit. V první řadě jsou zde ti, co zde žijí od narození, mají většinou k obci větší vztah. Pomáhají zde, účastní se různých dobrovolných aktivit. Napomáhají tak k rozvoji venkova. Lidé mohou přispívat svými nápady a inovacemi. Další skupinou jsou lidé, kteří sice pomáhají, ale nepřinášejí nové nápady. Jedná se na venkově o nejpočetnější skupinu osob. Další skupinou jsou lidé, kteří se dají k pomoci přesvědčit jen stěží. Nejméně prospěšnou skupinu zastupují lidé pasivní, neaktivní, nespolupracující. Těchto osob je nejméně ze všech uvedených skupin.³⁹

Dalším účastníkem rozvoje obce jsou místní podniky, které většinou zabezpečují dostatek pracovních míst a atraktivitu lokality. Do aktérů rozvoje patří i kraj a stát.

3.2.4 Občanská vybavenost

Pod termínem občanská vybavenost se skrývá dle Smola škola, školka, dětské hřiště, zdravotní středisko, sportoviště, základní obchody, večerka, běžná hospoda, restaurace atd.⁴⁰

Jak doplňuje vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území, náleží dále do ploch občanského vybavení sociální služby, péči o rodinu, kulturu, veřejnou správu, ochranu obyvatelstva. Dále zahrnují pozemky staveb a zařízení pro obchodní prodej, tělovýchovu a sport, ubytování, stravování, služby, vědu a výzkum, lázeňství a pozemky související dopravní a technické infrastruktury a veřejných prostor.⁴¹

S termínem občanská vybavenost souvisí i nadstandardní občanská vybavenost. Jsou to dle Smola různé zájmové kroužky pro děti myslivecké sdružení, hasičské spolky. To vše by mělo být na dosah.⁴²

³⁸ HOLÁTOVÁ, D., KRNINSKÁ, R. a kol. *Lidské zdroje v rozvoji venkova*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2012. ISBN 80-87197-57-8, s. 25

³⁹ FALTOVÁ LEITMANOVÁ, I., a kol. *Venkov jako místo pro život*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 80-735-7911-1, s. 28

⁴⁰ SMOLA, J. *Stavba rodinného domu*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 80-247-2148-1, s. 40

⁴¹ ZAKONY: *Vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území* [online]. [cit. 12.12.2020]. Dostupné z URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-501>

⁴² SMOLA, J. *Stavba rodinného domu*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 80-247-2148-1, s. 40

Lze předpokládat, že bydlení v obci s mohutným nárůstem výstavby bude doprovázeno obdobným rozvojem služeb a místních aktivit. Není to však vždy pravdou. Vybavenost obce službami je obvykle úměrná velikosti dané obce. V obcích malých je často nutnost za všemi službami dojíždět do měst nebo větších obcí. Vybavenost obcí a poskytování služeb je záležitostí, kterou může vedení obce ovlivnit jen částečně. Poskytování těchto služeb je většinou komerčně provozováno za účelem zisku, což je v malých obcích málo pravděpodobné. Přitom má však dle Šilhánové a kol., občanská vybavenost své nezastupitelné společenské postavení.⁴³

3.3 Bydlení a přeměna venkova v historických souvislostech

Poslední kapitola teoretické části práce sleduje a popisuje bydlení, jako přeměnu venkova. Na úvod je možné uvést, že bydlení je určitou oblastí, na kterou je možné pohlížet z různých stran. Tento společenský jev je jednou z nezastupitelných a nejdůležitějších potřeb lidí. Pokud je bydlení nedosažitelné a stane se velkou zátěží, znamená to pro člověka horší kvalitu celkového života. Bydlení můžeme chápat jako prostor soukromí, osobní svobody, nenahraditelnou jistotu, o kterou se lze opřít a jehož ztráta může mít pro další život člověka fatální důsledky spojené s řadou negativních společenských jevů. Bydlení tedy uspokojuje nároky fyziologické, psychologické a sociologické. Ty se realizují ve vlastních objektech pro bydlení a jejich okolí. Bydlení přispívá ke zdraví člověka, je vlastně základním zdrojem lidské energie a sociálních vazeb. V následující části se tento text zaměřuje na vývoj bydlení na venkově.

⁴³ ŠILHÁNKOVÁ, V., a kol. *Urbanismus a územní plánování*. Padubice : Univerzita Pardubice, 2010. ISBN 80-7395-310-2, s. 51.

3.3.1 Historie osídlování venkovských území v období pravěku

V pravěku měl na vývoj krajiny vliv především člověk jako zemědělec společně se změnou klimatu. Člověk začal nejen pěstovat plodiny, ale začal také domestikovat zvířata. Zprvu lidé osady zakládali v blízkosti vodních ploch, toků, na okrajích údolních niv a na zvýšených místech. Každá osada měla příkop, plot, či palisádové hradby. Osada čítala kolem 50 obyvatel, kteří žili na cca 20 až 50 hektarech půdy. Osady se postupem času začaly stěhovat. Na jednom místě zůstávaly kvůli úrodnosti půdy cca 10 až 20 let. V pravěku lidé v osadě žili v chatkách, které byly z proutěných výpletů, místo střech byly zakryté rákosím.⁴⁴

V pozdní době kamenné vznikly stabilní osady. Sídla byla tvořena samostatnými usedlostmi a malými vesnicemi. V této době se postupně vytvářel základ pro dlouhodobě stabilizovaný katastr.⁴⁵

Následně se v době bronzové zemědělská půda rozšiřovala na úkor lesů. Nové osady vznikaly především kolem řek i v podhorských oblastech. Jak uvádí Ložek, v této době vyvrcholila prehistorická kolonizace a zejména v pozdní době bronzové, tj. na přelomu 2. a 1. tisíciletí př. Kristem a v první polovině tisíciletí, dosáhlo pravěké osídlení svého vrcholu.⁴⁶ Již v pozdní době bronzové se pozvolna začala formovat dnešní krajina. Vznikaly první sídliště a hradiště, kterými je např. Praha, Žatec či Podolí.

Následovala doba železná, kterou je možné rozdělit na dvě období, a to starší a mladší doba železná. Jak již z názvu těchto dvou období vyplývá, v mnoha směrech se začalo využívat železo. V první řadě vznikalo nové nářadí, jako jsou sekery, nože. Poté se začalo užívat tzv. žárové hospodářství. Nová zemědělská soustava razantně změnila ekologické i hospodářské limity v rozvoji zemědělství.⁴⁷ Díky rozvoji užívání železa se začala realizovat hluboká orba. Kameny, které byly při hluboké orbě získávány, se začaly používat ke stavbě kamenných zdí obydlí. To umožnilo, aby sídla byla osídlena trvale

⁴⁴ SÁDLO, J. *Nedémonizujme současnost*. Jan Stejskal a Hana Hermová. Ekolist, roč. 10, č. 1. ISSN 1802-9019, s. 6.

⁴⁵ SKLENIČKA, P. *Základy krajinného plánování*. Praha: Naděžda Skleničková, 2003. ISBN 80-903206-1-9, s. 102.

⁴⁶ LOŽEK, V. *Okno do minulosti – klíč k problémům současnosti: ochranné otázky ve světle vývoje přírody*. Ochrana přírody 54 (seriál). 1999, s. 44.

⁴⁷ LÖW, J. MÍCHAL. I. *Krajinný ráz*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2003. ISBN 80-863-8627-9, s. 80.

usazenými obyvateli. Čechy byly osídleny dle Bárta a kol., v této době keltskými kmeny.⁴⁸ Ve starší době železné začala aristokracie stavět již hrady na vyvýšených místech. Hradiště se stala skladem pro udržení zásob železa. Na začátku našeho letopočtu byli Keltové z našeho území vytlačeni germánskými kmeny.⁴⁹ Od 30. let 1.st. docházelo k příchodu nového germánského obyvatelstva. Jejich sídla byla typická dlouhými domy v rodovém uspořádání.⁵⁰

3.3.2 Historie osídlování venkovských území v období středověku

Ve středověku města a venkov oddělovaly hrady. Uvnitř hradeb byly soustředěny nejen specifické služby rozhodovací, ale i donucovací moc, obchody, specializovaná výroba a jiné. Venkov představoval krajinu s loukami a poli. Venkovská sídla nebyla tak hustě osídlena, jak ta uvnitř hradeb. Podíl osob, které žily na venkově a které žily ve městech se dlouhodobě neměnil. Samozřejmě že se jejich počet měnil, ale osciloval v závislosti na hospodářském a populačním vývoji: v období růstu a prosperity se podíl městského obyvatelstva zpravidla zvyšoval (v českých zemích např. v období vrcholného středověku nebo v 16. století), v obdobích stagnace a úpadku se zvyšoval podíl obyvatel bydlících na venkově (např. pozdní středověk nebo 17. století). Podíl městského obyvatelstva v předmoderních společnostech nepřesahoval 10 %.

- Středověk ranný

V době raného středověku docházelo dle Skleničky ke vzniku osad, klášterů, hamer, a to opět v okolí velkých řek. Velkoplošné odlesnění nížin bylo dokončeno cca v 6. století před našim letopočtem. S příchodem slovanských kmenů se měnil také ráz krajiny.⁵¹

⁴⁸ BÁRTA, F. *Krajina v České republice*. Praha: Pro Ministerstvo životního prostředí, 2007. ISBN 80-903482-3-3, s. 12.

⁴⁹ LÖW, J., MÍCHAL, I. *Krajinný ráz*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2003. ISBN 80-863-8627-9, s. 80.

⁵⁰ SÁDLO, J. *Nedémonizujme současnost*. Jan Stejskal a Hana Hermová. Ekolist, roč. 10, č. 1. ISSN 1802-9019, s. 6.

⁵¹ SKLENIČKA, P. *Základy krajinného plánování*. Praha: Naděžda Skleničková, 2003. ISBN 80-903206-1-9, s. 103

Slovanské sídla byly charakteristická roztroušenými rodovými dvorci, které tvořily rodové vsi. Vesnice již začaly být ohraničeny zdmi a bránou. V údolí byla zástavba volnější. Kompaktnější byla naopak v rovinaté krajině. Hranice vesnic byly přirozené a byly tvořeny srázy, okrajem lesů atd. Za domem měly rodiny většinou malé pozemky. Půdorys chat byl čtvercový. Stěny byly postaveny z kůlů a výpletů a byly omazané hlínou.⁵²

Postupným sjednocováním českých kmenů vznikala český stát. Jak uvádí Sklenička, vesnice, které zde existovaly, měly pro bezpečnost a úkryt vázaly na feudální stavby (hradiště, později tvrze, hrady). Později díky rozšíření křesťanství byly vesnice doplněny o kamenné kostely. Domy měly většinou jen jednu místnost. Podlaha byla hlíněná. U domů začaly vznikat první chlévy, v podobě chýší. Až od 12. století se začaly stavět bezpečné kamenné hrady, které se současně stávaly i dominantou krajiny. V této době dochází také k osidlování okrajových oblastí a dochází k období kolonizace městské.⁵³

- Středověk vrcholný

Růst stavební činnosti ve 13. a 14. století začal měnit výrazně ráz vesnic. Došlo k zakládání měst, nových vesnic, hradů, klášterů. Ubývalo samozřejmě díky tomu lesů, na druhou stranu se zvětšovala obdělávaná plocha. V 13. až 15. století se v českých zemích kolonizovaly poslední podhorské oblasti. Kolonizační výstavbu řídil v té době církevní či feudální hodnostář. Slovanské obyvatelstvo využívalo tzv. kolonizátory. Ti rozmísťovali dle Vondruškové a Vondrušky území vedle sebe a kolmo na cestu. Vznikl tak nový tzv. Lánový typ vesnic, který doplnil již existujících ulicový a návesní typ.⁵⁴ Hrady měly nádvoří, které sloužilo jako shromažďovací a manipulační prostor, přístupný zvenčí jednou nebo více branami. K růstu bezpečí došlo vybudováním ochozů na hradbách. Venkovské domy byly tvaru obdélníkového a již měly i více místností. V okolí měst vznikaly první vinice. Obyvatelstvo venkova chovalo skot, prasata drůbež. V pozdější době také vznikaly první pivovary u každého šlechtického sídla, také existovaly ve městech.

⁵² SÝKORA, J., *Venkovský prostor*. Praha : ČVUT, 1998, s. 60

⁵³ SKLENIČKA, P. *Základy krajinného plánování*. Praha: Naděžda Skleničková, 2003. ISBN 80-903206-1-9, s. 103

⁵⁴ VONDRUŠKOVÁ, A., VONDRUŠKA, V. *Vesnice*. Praha :Vyšehrad, 2014. ISBN 80-7429-362-7, s. 100.

3.3.3 Historie osídlování venkovských území v období novověku

Velká první kolonizace byla ukončena v 15. století. Následovalo období husitské. Díky tomu bylo zničeno mnoho vesnic a vylidněno. Vrchnost s cílem obnovit zemědělskou produkci, zpřísnila vazbu vesničanů k půdě. V této době si šlechta zvyšovala svou životní úroveň. Z tohoto důvodu začaly vznikat i zámky. Začaly také vznikat různé sakrální stavby, sochy, kapličky, křížové cesty, boží muka a jiné. další nové vesnice začaly vznikat v době Marie Terezie, která neefektivní panské velkostatky rozdělila poddaným.⁵⁵

Další období se nazývalo jako druhá (vnitřní) kolonizace. V ní byl dovršen proces osídlování krajiny české. To znamenalo proniknutí výstavby do volné krajiny, kde na méně úrodných místech, vznikaly osamocené dvory a samoty. Touto etapou se završuje proces osídlování naší krajiny.⁵⁶ Poté v 17. a 18. století vznikaly různé barokní architektonické skvosty. Díky nárůstu počtu lidí docházelo k rozmachu měst. Počet obyvatel, kteří žili v městech, však v této době nepřesáhl cca 10 %. Bylo to tak období, které představovalo jakýsi vrchol českého venkova.⁵⁷ O počtu obyvatel na konci 18. století hovoří následující tabulka. V ní je patrný i vývoj podílu osob, které žily na vesnici a osob, které žily ve městech.

Roky	Města	Vesnice	Městys	Obyvatelstvo
1776	387	18 998	465	3 777 802
1785	370	14 886	474	4 244 572
1790	371	15 033	478	4 476 664

Tabulka 1 Vývoj měst, vesnic a městysů, zdroj Český statistický úřad: Historický lexikon obcí, 1869-2005, str. 9, [cit. 20.8.2020]. Dostupné z URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/historicky-lexikon-obci-ceske-republiky-2001-8771jn6lu9>

První soupis pozemků vznikl na českém území v letech 1806 – 1842. Stal se základem tzv. Pozemkového katastru (1. pol. 20. století). V 18. století se na venkově začaly rozmáhat různé produkty na výrobu zemědělských produktů, jako byly např. mlýny či lihovary.

⁵⁵ LÖW, J., MÍCHAL, I. *Krajinný ráz*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2003. ISBN 80-863-8627-9, s. 85

⁵⁶ SKLENIČKA, P. *Základy krajinného plánování*. Praha: Naděžda Skleničková, 2003. ISBN 80-903206-1-9, s. 108

⁵⁷ BINEK, J. a kol. *Venkovský prostor a jeho oživení*, [online]. [cit. 13. 8. 2020]. Dostupné z URL: <https://is.muni.cz/el/1431/jaro2013/Z0132/um/venkovsky-prostor-a-jeho-oziveni.pdf>

Následně vznikaly přehrady, železnice a zhušťovala se dopravní a komunikační síť.⁵⁸ Od roku 1848 byla ovlivněna hospodářská výstavba vnitřním trhem. Docházelo k přírůstku obyvatelstva.

Jak uvádí Löw a Míchal, během 19. století se počet obyvatel českých zemí zvýšil 1,7krát. Rolníci klesaly naopak rostly pracovníci ve výrobě zemědělské. Rozvíjející se průmysl mohl zaměstnat původně rolnické obyvatelstvo.⁵⁹ Druhá polovina 19. století přinesla řadu technických i technologických zlepšení.

V období průmyslové revoluce započal v českých zemích proces urbanizace. Jak zajisté čtenáři tuší, je to proces, v rámci, něhož se mění venkovský život, v život městský. Díky urbanizaci dochází ke změnám v oblasti ekonomické, sociální. Dále se mění samo regulující, samořídící a samo organizační schopnosti společnosti, spolu s možností samostatně se rozhodovat.

Díky růstu počtu obyvatel, příležitostí v průmyslu, se začalo navyšovat obyvatelstvo ve městech a městská sídla se začala rozvíjet. Tento proces lze nazvat pojmem industriální urbanizace, při zvyšování počtu obyvatel sektoru služeb lze mluvit o tzv. post-industriální urbanizaci. Urbanizace je tedy chápána jako změna prostorové organizace společnosti a změna celé struktury osídlení, a tedy nelze jí pojmut jako popis růstu jednotlivých měst. V té době se stal nejdůležitějším odvětvím českého národního hospodářství průmysl. V 19. století se do oblasti průmyslu začaly zavádět nové technologie, kterými byly různé stroje. Ty však potřebovaly více energie než do té doby. To vedlo k objevení prvního parního stroje. Málo dřeva měl za následek rozvoj těžby uhlí. Nové továrny nevznikaly jen v oblastech lesnatých, ale díky rozvoji těžby uhlí se ve velké míře stěhovaly do oblasti uhelných pánví, na sever Čech. V těchto továrnách začali pracovat kvalifikovaní domácí řemeslníci, kterým byla zabavena práce po zavedení strojní výroby.

Toto období bylo také charakteristické růstem životní úrovně obyvatel, díky čemuž se výrazně zvýšilo množství populace na českém území. Na venkově se zvýšilo množství pracovníků. Ti však již nenašli v zemědělství uplatnění, proto se začali stěhovat do měst. V té době byly domy na vesnicích a ve městech diametrálně odlišné. O vývoji počtu obyvatel ve městech a na vesnicích v této době hovoří následující tabulka.

⁵⁸ SKLENIČKA, P. *Základy krajinného plánování*. Praha: Naděžda Skleničková, 2003. ISBN 80-903206-1-9, s. 108

⁵⁹ LÖW, J., MÍCHAL, I. *Krajinný ráz*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2003. ISBN 80-863-8627-9, s. 85

Rok	Město	Městys	Vesnice
1800	377	476	15 201
1810	386	472	15 556
1820	405	453	15 597
1831	406	456	15 654
1840	405	463	15 748
1851	412	458	15 766
1867	470	420	15 970

Tabulka 2 Vývoj měst, vesnic a městysů, zdroj ČSÚ: *Historický lexikon obcí, 1869-2005*, [online], [cit. 20.8.2020]. Dostupné z URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/historicky-lexikon-obci-ceske-republiky-2001-877ljn6lu9>, s. 11

3.3.4 Historie osídlování venkovských území v období 1. světové války

Dějiny 20. století patří asi k nejdramatičtějšímu období. Proběhly dvě pozemkové reformy. První pozemková reforma (1919–1920) měla zabrat velké majetky nad 150 hektarů zemědělské půdy a 250 hektarů veškeré půdy. Na základě toho vznikaly i menší zbytkové statky. Tato reforma neproběhla důsledně, a proto se zahájila v roce 1947 její revize. Následně v roce 1948 vznikla druhá, tzv. nová pozemková reforma, která se týkala půdy nad 50 hektarů a půdy na které vlastník nepracoval.

Charakteristickými rysy přechodu tradiční společnosti ke společnosti moderní je role trhu, který se stává významným pro ekonomiku i pro společnost, dále rozvoj dělby práce, přesun těžiště výroby do sekundárního a terciárního sektoru, role vzdělávání a kvalifikace pracovních sil atd. Společnost se stává více anonymní, sekularizovaná a mobilní. Vznikají nové sociální vzorce a mění se životní stereotypy lidí s projevy individualizací a autonomizací. Většina těchto změn se odehrává ve městě a městská společnost musí jako první hledat řešení problémů. Do popředí řešení proměny městského prostředí vstupuje funkcionalismus a racionalita. Mezi městem a venkovem nastaly pozorovatelné rozdíly. Začala vznikat průmyslová centra, z hlediska funkce infrastrukturně i občansky vybavenější. Politika se začala přenášet na menší celky a přiblížila se více lidem. Důležitou roli sehrálo také oddělení obytné a pracovní funkce domu, ve kterém rodina společně žila a zároveň tvořila místo výkonu povolání. V období nově vznikajících továren,

zaměstnávající větší počet osob, se tyto funkce oddělily a lidé do zaměstnání začali docházet. S tím souvisí řešení dopravních situací ve městě a spojení města s jeho bezprostředním okolím.⁶⁰

3.3.5 Historie osídlování venkovských území v období 2. světové války

Po obsazení pohraničí došlo k vysídlení, odchodu tamního obyvatelstva. Tato událost přerušila kontinuitu vlastnických vztahů k zemědělství, k půdě a narušily se sociální vazby. Po roce 1947 se naopak německé obyvatelstvo odsunulo. Na rozdíl od předválečného vysídlení Čechů, se týkalo většiny populace v pohraničí a došlo ke snížení počtu obyvatel. V roce 1950 žilo na tomto území jen cca 50 % obyvatel.

Následné období pro český venkov nebylo příznivé. Obrovské následky pro český venkov měla kolektivizace zemědělství na základě sovětského vzoru. To probíhalo mezi léty 1949–1953. Kolektivizace představovala přerušení tradičního hospodářství na venkově. Také došlo k úplné přeměně sociálních sítí na venkově.⁶¹ Kolektivizace byla realizována ve dvou krocích. První fáze byla provedena na konci čtyřicátých let. Druhá poté byla provedena během let padesátých. Jedním z výsledků kolektivizace bylo zpretrhání vazeb. Zmizela identifikace lidí s půdou. Docházelo ke scelování pozemků, účelnému z hlediska strojové mechanizace a velkovýrobních technologií. Ekonomické výsledky převažovaly nad ekologickými, což zdevastovalo ráz krajiny. Díky výstavbě velkých zemědělských provozoven klesla poptávka po pracovní síle. Pracovní podmínky byly nevyhovující, což mělo za následek odchod lidí z vesnic do měst. Docházelo k budování soustav střediskového osídlení, která měla venkovským obyvatelům zajistit vyšší standard bydlení i služeb a přiblížit život na vesnici životu ve městě.⁶² To vedlo k potlačení malých sídel a omezení nové výstavby. Zánik malých obcí byl zdůvodněn ekonomickými zájmy. Uspořily se náklady na dopravu a zaměstnání. To vedlo k migraci především mladých lidí z nestřediskových vesnic. Nestřediskové vesnice byly vylidňovány, zhoršila se občanská

⁶⁰ HLAVAČKA, M. *Co je to modernizace?* In: Město a městská společnost v procesu modernizace, 1740-1918. Ostrava: Ostravská univerzita, 2009. ISBN 80-7368-688-8, s. 13

⁶¹MMR: *Venkov*, [online], [cit. 30.8.2020]. Dostupné z URL: http://www.mmr.cz/getmedia/28946dca-0aed-476d-9130-0ebc21f934d3/Venkovy-a-venkovane_Brozura.pdf

⁶² SCHINDLER, WISTEN, P. *O chalupách a lidech*. Praha: Karolinum, 2017. ISBN 80-246-3613-9, s. 147.

vybavenost. Rušily se školy, obchody, hostince. Menší obce byly sloučeny s většími, čímž defacto zanikly.⁶³

Došlo k rychlé industrializace venkova. V rámci toho se komunisté snažili o to, aby životní styl na venkově byl unifikovaný s městem, a to z důvodu nadřazenosti životního stylu a životních podmínek ve městech. Tento fakt přinesl do života venkovských obyvatel nové faktory. Došlo k odklonu od staveb běžných venkovských domů k městské vile s balkonem, v prosazení kulturních domů, později nákupních středisek, v postupné výstavbě panelových bytovek atd. Jinými slovy tedy došlo k nevhodnému a neustrojenému způsobu chování, vznikly nevhodné architektonické vzory a nevhodné stavební nebo architektonické a urbanistické postupy. Toto heslo se v obměněné podobě prosazuje až do počátku 90. let.⁶⁴

Původně byly domy na vesnicích postaveny jako součást zemědělské usedlosti a jejich půdorysové řešení bylo přizpůsobeno hospodářskému provozu zemědělské výroby. Vlastně až v důsledku socializace zemědělství získal obytný dům pozvolna funkci pouze obytnou. Socializace zemědělství tedy odstranila hospodářské dopady výstavby individuálních zemědělských usedlostí. Začal se uplatňovat městský způsob bydlení v nájemních bytech, které poskytly vyšší komfort.

Docházelo i k rozmachu víkendových rekreatantů. Ti na mnoha místech nahradili trvale žijící obyvatele, čímž se do popředí dostala rekreační funkce venkova.

Na závěr této podkapitoly je možné uvést, že období normalizace, tj. v období 1970 až 1989 je možné charakterizovat pro venkov dvěma příznačnými procesy. Na jedné straně dochází k centralizaci a na druhé straně se rychle rozvíjí chataření a chalupaření. Uplatňuje se zde středisková soustava sídel, která koncentruje společenské a ekonomické aktivity do středisek osídlení místního významu. V těchto střediscích se postupně budují nákupní centra, kulturní domy a v omezení míře i technická infrastruktura. Naopak jak již bylo uvedeno, v nestřediskových obcích to bylo vše rušeno.

⁶³ VÁLKA, M., *Sociální a kulturní proměny vesnic*. Praha: Ústav Evropské etnologie. ISBN 80-210-3908-7, s. 95

⁶⁴ PERLÍN, R. *Venkov, typologie venkovského prostoru*. Hradec Králové: Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, s 21.

3.3.6 Historie osídlování venkovských území po roce 1989

V roce 1990 došlo k obnovení samosprávy a také dezintegraci obcí. Vznikl zákon o obcích. Protože neexistovala zpočátku žádná pravidla, která by upravovala vznik obcí, došlo k tomu, že se dezintegrovala středisková obce. To vedlo k růstu obcí na 6097. V roce 1991 bylo těchto obcí 4100 v roce 1989. Došlo tak k růstu o cca 2000 obcí.

Díky obnovení samosprávy v obcích došlo k tomu, že obce, respektive její vedení začalo hospodařit se svým majetkem. Mnohdy však neuvážené finanční investice vedly k obrovskému zadlužení. Po roce 1989 zemědělství ztratilo svou pozici strategicky důležitého odvětví a jeho produkce prudce klesá, zemědělská družstva prodělávají významné změny, některá se rozpadají či ukončují činnost. S úpadkem zemědělství se z venkova vytrácí hlavní zdroj jeho legitimacy a jeho významu pro státní politiku. Na úrovni samotných venkovských sídel navíc dochází k diferenciaci. Se ztrátou „zemědělského monopolu“ začínáme hovořit o venkově suburbánním, o venkově odlehlém nebo rekreačním. Objevují se vlivné figury „obnovy venkova“ či „multifunkčního venkova“, jejichž obsah je předmětem diskusí v decizní či akademické sféře. Se vstupem země do EU a s přípravami na něj nabývá venkov nových významů, které plynou ze společného rámce evropské politiky. Venkovské oblasti se definují prostřednictvím nových kritérií a jejich problémy jsou artikulovány v novém jazyce.⁶⁵

Po počátečním velmi rychlém rozvoji různých výrobních i nevýrobních služeb byl další rozvoj těchto služeb omezen relativně malou poptávkou po jednotlivých službách. Přesto je možné v současné době a v jednotlivých venkovských regionech zajistit drobné řemeslné služby. Po roce 1989 začaly být patrné snahy o udržení tradičního venkovského života. To se však nepovedlo. Došlo sice k restituci statků, což vedlo k tomu, že se řada lidí začala věnovat zemědělství. Tito lidé však naráželi na své neznalosti a nezkušenosti v tomto oboru a velmi málo jich uspělo. docházelo k růstu prostorové mobility lidí, rostla jejich informovanost a materiální vybavenost. To souviselo ruku v ruce s růstem měst. Ty se v průběhu devadesátých let propojovaly a integrovaly. Jednostranná industriální orientace pohybů byla vytlačena oboustrannou interakcí mezi zázemím a jádrem. Byly zde patrné koncentrační tendence, které přešly v dekoncentrační tendence a začala se více

⁶⁵ POSPĚCH, P. *Vynalézání venkova v ČR po roce 1989*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2014. ISBN 80-7325-353-0, s. 10

projevovat suburbanizace.⁶⁶ že v 90. letech došlo k zásadním změnám ve směrech migrace. V minulosti dlouhodobě ztrátové obce začaly od roku 1994 dosahovat spíše migračního přírůstku. Ten byl nejprve patrný ve větších obcích, tedy v obcích nad 500 obyvatel. Koncem 20. století však již všechny obce bez ohledu na velikostní kategorii dosahovaly spíše migračního přírůstku a města naopak dosahovala migračního úbytku. Jak doplňuje Perlín, R., bylo to ale dáno především v příměstských venkovských obcích, ty však již neměly charakter venkova. V odlehlých venkovských sídlech, která jsou vzdálené od měst, a které mají horší dopravní dostupnost a málo pracovních míst, byly patrné emigrační tendence, či obyvatelstvo stagnovalo, ale rozhodně nepřibývalo.⁶⁷ To lze označit za fenomén, který lze v odborné literatuře najít pod pojmem „vesnice za vesnicí“. Dle toho vznikají satelitní části, do kterých přichází mladí lidé z měst. I když tak roste počet obyvatel na vesnicích, nemají tito lidé s venkovským životem nic společného. Tito lidé sem odchází s motivací vlastního domu, zahrady, čistého a zdravějšího přírodního prostředí. Mají zájem na tom, aby jejich děti vyrůstaly v přírodě a větším bezpečí než ve městě. Na druhou stranu mladí venkované, kteří zde vyrostli, chtějí odejít do měst. Vymizela zde i jakási pospolitost. Jediné společné aktivity na vesnicích, které se stále konají, jsou myslivost, hasičské sbory a víkendové taneční zábavy. V roce 2005 bylo na našem území 6 248 obcí, 15 079 částí obcí a 205 obcí s rozšířenou působností.

⁶⁶ BURCIN, B., a kol., *Demografická situace České republiky, 1993-2008*. Praha: Sociologické nakladatelství 2010. ISBN 80-7419-124-7, s. 103.

⁶⁷ PERLÍN, R. *Venkov, typologie venkovského prostoru*. Hradec Králové: Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, s. 20.

4 Vlastní práce

4.1 Základní charakteristika vybraného území

V předmětu dalšího zájmu tohoto textu stojí obec Chotětov. Před tím, než bude proveden výzkum v této obci, je nutné obec blíže poznat, zjistit historické souvislosti jejího vývoje a současný stav z pohledu občanské vybavenosti, dopravy, životního prostředí atd.

Obec se nachází v okrese Mladá Boleslav, konkrétně 11 km od města. Náleží do kraje Středočeského. Kraj vznikl v roce 2000 jako samosprávný celek České republiky. Tento kraj je jak do počtu obyvatel, tak i co do územní rozlohy krajem největším. Jeho rozloha k 31. 12. 2018 činila 10 928 km² a zabírala téměř 14 % území České republiky. Středočeský kraj nemá oproti ostatním krajům své sídlo v kraji, ale je umístěno v hlavním městě Praha. Poloha v blízkosti hlavního města Prahy významně ovlivňuje ekonomické postavení kraje, které je velmi významné.⁶⁸ Pro hlavní město Prahu nabízí kraj mnoho pracovních sil, zásobuje jí potravinami, i výrobky průmyslovými.

Chotětov je dle počtu obyvatel městyse. První počátky obce spadají do roku 1057. Z té doby pochází první písemné dochované poznatky o obci. Výraznější rozvoj obce je dán tím, že se obec nacházela v blízkosti Prahy a byla s hlavním městem v 19. století propojena touto tratí. V roce 2007 byl obci navrácen statut městyse. Rozloha obce je 13,14 km², obec leží v nadmořské výšce 268 m n. m.⁶⁹

Obec má ve znaku hermelínový kůl v červeném štítě, provlečený zlatou liliovou korunou o třech viditelných listech, s červeným vyložením a zlatým obloukem vrcholícím křížkem. Obec je rozdělena na dvě obce a dvě katastrální území.⁷⁰

Chotětov je korporací veřejnoprávní a hospodaří s vlastním majetkem. V rámci různých právních vztahů vystupuje obec samostatně, pod vlastním jménem. Je odpovědná za své jednání, vyplývající z různých vztahů s okolními veřejnými i neveřejnými institucemi. Lze ji tedy označit za osobu právnickou. V čele obce stojí starosta. V současné době je starostou Blahoslav Jírů. Dále stojí v čele obce místostarosta, členové zastupitelstva,

⁶⁸ ČSÚ: *Kraj Středočeský*, [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z URL: https://www.czso.cz/csu/xs/charakteristika_kraje

⁶⁹ Obec Chotětov: *o obci*, [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z URL: <https://www.chotetov.cz/mestys/ds-1005/p1=3383>

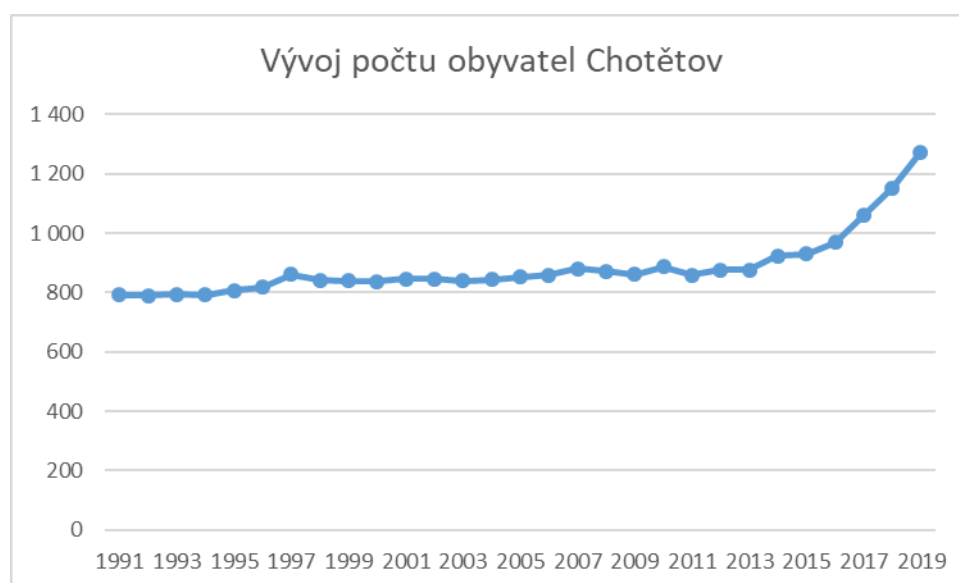
⁷⁰ Obec Chotětov: *o obci*, [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z URL: <https://www.chotetov.cz/mestys/ds-1005/p1=3383>

výbory a inventarizační komise. Zastupitelstvo obce Chotětov je složeno ze 7 členů. Zastupitelstvo se schází na schůzích minimálně jedenkrát za tři měsíce. Jednání je realizováno v souladu s jednacím řádem. Veškerá jednání zastupitelstva mají veřejný charakter. Proto, aby došlo k určitému usnesení je nutné, aby se na konkrétní věci shodlo více než polovina členů zastupitelstva. Z průběhu zasedání je poté vyhotoven zápis, který musí obec Chotětov vyvěšovat na své úřední desce. Rada obce má členů devět. Jedná se

o starostu, místostarostu a jiné členy z řad zastupitelstva.

4.1.1 Socio-ekonomická analýza obce

V rámci charakteristiky vybraného území je vhodné poukázat na počet obyvatel v obci. O tomto vývoji hovoří následující graf. Z něj je možné vyčíst, že postupem času docházelo k růstu počtu obyvatel, především poté v posledních letech, kde je patrný exponenciální trend.

Graf 2 Vývoj počtu obyvatel, zdroj vlastní zpracování, dle ČSÚ: *Obyvatelstvo Chotětov*, [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z URL: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky#katalog=30845>

V obci dochází ke stárnutí populace, což je možné vyvodit z následující tabulky, která hovoří o složení obyvatel dle věku. Produktivní obyvatelstvo tvoří nejpočetnější věkovou skupinu. Zde také docházelo postupem let k růstu této skupiny obyvatel. Počet obyvatel vzrostl z 581 na 866, jedná se o růst ve výši 33 %. Nejstarší věková skupina, tj. skupina

obyvatel nad 65 let vzrostla z 83 osob na 139 osob. Jedná se o nárůst ve výši 40 %. Nejmladší věková skupina vzrostla ze 173 osob na 267 osob. Jedná se tak o nárůst ve výši 35 %. Je tedy patrné, že nárůst věkových skupin je relativně shodný, největší je však u nejstarší věkové skupiny. Výrazně zde rostou také nejmladší členové obce, což je dáno zajisté migračními trendy.

Tento vývoj ovlivňuje průměrný věk obyvatel. Ten v roce 1991 činil 34,3 let. V roce 2019 je průměrný věk v obci 35,8. I přes mírný nárůst průměrného věku obyvatel, je tento ukazatel výrazně nižší, než je průměr v celé České republice, kde je 42,5 let. Důvodem této relativně pozitivní situace je to, že do obce přichází mnoho mladých rodin, které v této obci hledají klidné bydlení, v zázemí velkého města v podobě Mladé Boleslavi. Mladá Boleslav naopak dle informací, uvedených ve strategickém plánu ztrácí obyvatele vystěhováním (především v důsledku stěhování obyvatel do Prahy a na okraj aglomerace, který je často administrativní součástí jiných měst a obcí).⁷¹

⁷¹ MLADÁ BOLESLAV: *Strategický plán Mladá Boleslav*, [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z URL: <https://m.mb-net.cz/strategicky-plan-rozvoje/ms-922/p1=922>

rok	Obyvatelé 0-14 let	Obyvatelé 15-64 let	Obyvatelé 65 a více let
2000	173	581	83
2001	180	576	89
2002	176	576	93
2003	167	577	94
2004	155	600	88
2005	155	605	92
2006	154	613	92
2007	159	620	100
2008	144	621	106
2009	146	608	107
2010	156	628	102
2011	156	593	109
2012	158	603	115
2013	151	604	121
2014	165	639	120
2015	171	636	123
2016	180	660	129
2017	202	718	139
2018	224	787	142
2019	267	866	139

Tabulka 3 Věkové složení obyvatel, zdroj vlastní zpracování dle ČSÚ: *Obyvatelstvo Chotětov*, [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z URL: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky#katalog=30845>

Území kde se nachází obec, společně s blízkým městem Mladá Boleslav, je charakteristické rozvinutou zemědělskou i průmyslovou výrobou. Zemědělská výroba je dána tím, že obec leží v dobrých přírodních podmínkách. Výrazně je však ovlivněna stěžejním průmyslovým odvětvím, kterým je strojírenství, chemie a potravinářství. Zajisté každý zná automobilku ŠKODA AUTO a.s. Mladá Boleslav. Je to podnik celostátního i celosvětového významu. Dále zde působí několik významnějších podniků v oboru sklářství, keramika a polygrafie. V samotné obci je poté JZD, autovrakoviště atd.

V následující tabulce je uvedeno, kolik ekonomických subjektů v obci existuje. Ekonomické subjekty jsou zde rozděleny podle počtu zaměstnanců. Celkem je tedy v obci 255 ekonomických subjektů. Je patrné, že nejvíce ekonomických subjekt je malých, tedy bez zaměstnanců, nebo s malým počtem zaměstnanců.

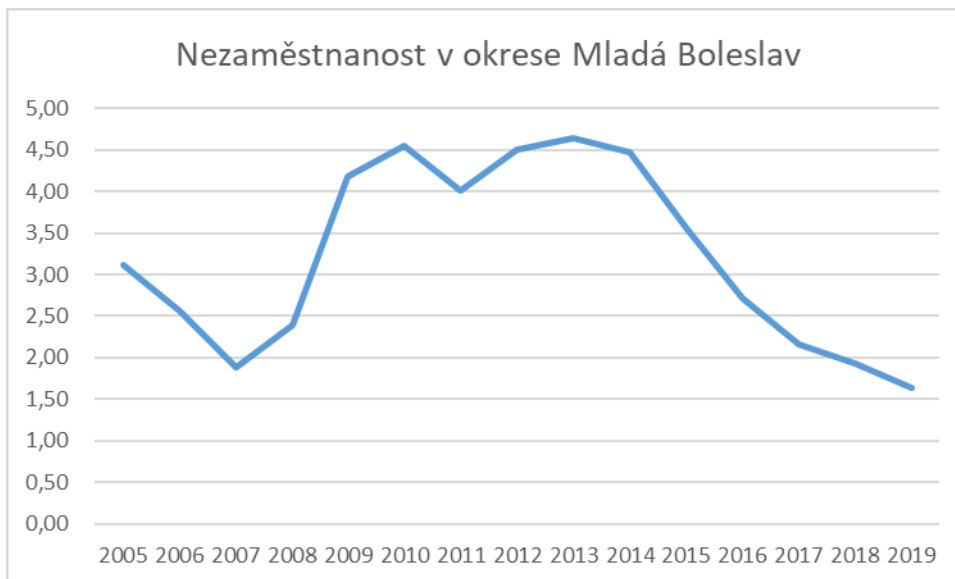
Neuvedeno	Bez zaměstnanců	1-4 zaměstnanců	5-9 zaměstnanců	10-19 zaměstnanců	20-24 zaměstnanců
152	82	11	6	3	0
50 – 99 zaměstnanců	100 – 199 zaměstnanců	200 – 249 zaměstnanců	250 – 499 zaměstnanců	500 – 999 zaměstnanců	více než 1000 zaměstnanců
0	1	0	0	0	0

Tabulka 4 Počet ekonomických subjektů, zdroj vlastní zpracování dle ČSÚ: *Organizační statistiky*, [online]. [cit. 30.9.2020]. Dostupné z URL: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky>

Pokud se poohlédneme po zastoupení ekonomických subjektů dle typu činnosti, zjistíme, že nejvíce firem působí v oblasti velkoobchod, maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel. Zde působí 70 firem. Dále působí 39 ekonomických subjektů ve sféře stavebnictví. Průmysl je cílovým oborem pro 25 subjektů. V zemědělství, lesnictví a rybolovu působí ve sledované obci 6 ekonomických subjektů. V menší míře jsou také zastoupeny obory doprava a skladování, kde působí 11 subjektů. V oblasti ubytování a stravování působí celkem 17 subjektů. 4 firmy existují v informační a komunikační činnosti, jedna firma v peněžnictví, v oblasti nemovitostí působí 7 subjektů, 5 subjektů existuje v oblasti administrativa, 2 subjekty v oblasti veřejná správa a obrana, 6 subjektů poté působí ve vzdělávání, 5 v kulturní zábavní a rekreační činnosti. V neposlední řadě je hojně zastoupen také obor profesní a vědecké činnosti. Zde působí 23 subjektů.

Ekonomická aktivita a zaměstnanost obyvatel, jejich průměrné mzdy a příjmy domácností jsou v celém regionu vysoké a dlouhodobě se zvyšují. Celý region je z tohoto pohledu po Praze druhý nejlepší region. I v tomto regionu však od vzniku samostatné České republiky dochází k transformaci. Jinými slovy dochází k poklesu pracovníků v primárním sektoru, jako je lesnictví, zemědělství, rybařství. Dále dochází k poklesu v sektoru sekundárním, tj. v sektoru průmysl, ale i stavebnictví. Na úkor toho je však patrný nárůst počtu pracovníků v oblasti terciární neboli ve službách.

O tom, jaká je nezaměstnanost obyvatel v obci, hovoří následující graf. V roce 2019 činila míra nezaměstnanosti kolem 1,5 %, což je nižší nezaměstnanost než na úrovni celé České republiky, kde byla nezaměstnanost kolem 2,0 %.

Graf 3 Vývoj nezaměstnanosti, zdroj vlastní zpracování, dle ČSÚ: *nezaměstnanost*, [online]. [cit. 30.9.2020]. Dostupné z URL: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky>

4.1.2 Doprava

Jak již bylo uvedeno, obec leží v kraji Středočeském, který má úzké vazby s hlavním městem a hustou dopravní sítí. Konkrétně tedy obcí prochází silnice II/272, která směřuje z Lysé nad Labem, směr Benátky nad Jizerou, Chotětov, Bezno a Bělá pod Bezdězem. Dále obcí prochází silnice II/275, která směřuje z Chotětova, na Brodce a následně do Jabkenic a Křince.

Jak bylo v úvodu této kapitoly nastíněno, obcí prochází také železniční trať č. 070. Ta směřuje z Prahy, do Mladé Boleslavy a následně do Turnova. Je to jednokolejná celostátní trať. Na této trati jezdí nejen vlaky osobní, ale i rychlíky. Zastávka v obci se jmenuje shodně, jako je název obce. Zastavují zde však jen osobní vlaky, rychlíky i spěšné vlaky jí jen projíždějí. V minulosti zde byla železniční trať Chotětov Skalsko. To byla jednokolejná regionální trať, která se však již zrušila.

V obci je poté zastávka autobusové linky, která směřuje do Bělé pod Bezdězem, Benátek nad Jizerou, Bezna, Mělnického Vtelná, Mladá Boleslavy i do Prahy.

4.1.3 Občanská vybavenost

Dále je nutné při analýze obce zkoumat také její občanskou vybavenost. V první řadě je možné uvést, že v obci se nachází jak mateřská, tak i základní škola.

Mateřská škola je samostatným právním subjektem. Postavena byla v roce 1981 a je umístěna ve středu městyse. V roce 2013 byla provedena rozsáhlá rekonstrukce budovy. Ta působí spíše moderněji a do rázu obce příliš nezapadá. V současné době je mateřská škola čtyřtřídní s celkovou kapacitou 88 dětí.⁷²

Základní škola je zařízením zřizovaným Městysem Chotětov. I objekt školy je umístěn v centru obce, na Husově náměstí. Školní budova svou historickou hodnotou zapadá do prostředí obce. Jedná se o malotřídní školu, ve které jsou ročníky spojeny po dvou podle počtu a potřeb žáků. Konkrétně se v budově nachází 5 učeben, 3 učebny slouží jako kmenové, 1 je počítačová a 1 slouží k výuce při rozdělení tříd a v odpoledních hodinách pro školní družinu.⁷³

Dále je v obci víceúčelové hřiště, tenisové kurty a hřiště na plážový volejbal. V obci dále působí TJ Sokol. Tento sportovní klub byl založen již v roce 1929. Klub má v současné době 5 družstev, v kategoriích muži, dorost, žáci a mini-žáci. Poté se v obci každý rok konají různé akce pro děti i pro dospělé. Jedná se např. o dětský den, pálení čarodějnic atd. Na území obce se nachází množství významných historicky cenných památek. Mezi tyto významné památky náleží: Kostel svatého Prokopa, Fara, Socha svatého Jana Nepomuckého, Sousedí Korunování Panny Marie, Boží muka, Kaplička svatého Prokopa, Socha Jana Husa

4.1.4 Historie osídlení a obydlí v obci

V této části se zaměříme na vývoj ve sledované obci z pohledu proměn obce v historickém kontextu i v současné době. Nejen moderní výstavba, ale také další faktory změnily strukturu a fungování tradiční vesnice.

⁷² Obec Chotětov: *mateřská škola*, [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z URL: <https://www.chotetov.cz/ap/p1=3397>

⁷³ Obec Chotětov: *základní škola*, [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z URL: <https://www.chotetov.cz/ap/p1=3397>

Obec je možné zařadit mezi velmi staré historické sídlo. První dochovaná zmínka o obci totiž spadá do roku 1057, i když se sídliště pravděpodobně vyvíjelo od pravěku. Dochovaný je např. nález pohřebiště z doby bronzové na místě bývalé cihelny. V uvedeném roce 1057 bylo v listině uvedeno, že dědina byla dána do rukou církve knížetem Spytihněvem. Záhy na to bylo území dáno do majetku českého krále. Oporou královské moci v této oblasti byl hrad Bezděz. Poté, co bylo založeno město Bělá pod Bezdězem, bylo městu v roce 1337 přiřazeno 18 lánů pozemků Chotětova. V roce 1352 až 1377 byl vystavěn v Chotětově kostel. Kostel byl v té době umístěn na kopečku někdejšího pohanského obětiště s posvátným hájem a studánkou. Ta se v současné době jmenuje studánka sv. Prokopa. V době husitské byl kostel kališnický, za třicetileté války kostel zanikl a katolická farnost byla obnovena až k roku 1681. Chotětov tedy sdílel s celým boleslavským krajem osudy válečné i mírové, reformaci, českobratrskou epochu české vzdělanosti i katolickou protireformaci.⁷⁴

Poté, co byl v obci postaven chrám, byla postavena škola. Dne 14. 5. 1894 byl slavnostně položen a vysvěcen základní kámen a již 12. 11. 1894 byla nová školní budova o třech třídách a úplném příslušenství protokolárně převzata. Škola stála v centru u vody, jak je uvedeno v následujícím obrázku. Budova zůstala zachována do současné doby, jen došlo k její rekonstrukci.⁷⁵

Obrázek 1 Obrázek školy, zdroj stará pohlednice Chotětova

⁷⁴ Obec Chotětov: *historie*, [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z URL: <https://www.chotetov.cz/mestys/ds-1005/p1=3383>

⁷⁵ Obec Chotětov: *historie*, [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z URL: <https://www.chotetov.cz/mestys/ds-1005/p1=3383>

Jak bylo již řečeno, náležel Chotětov do pravomoci města Bělé, tzn. i k soudu bělskému. Rychtáři byli dosazováni královským úředníkem, tj. bezděžským purkrabím. K brandýskému císařskému panství byl Chotětov připojen v roce 1587. Dále se tak rozšiřuje lukrativní brandýské panství, oceňované císařským dvorem i pro šlechtické lovecké kratochvíle. K tomuto majetku a robotnické závislosti patřil Chotětov až do roku 1850, kdy po bouřlivém roce 1848 padly robotní povinnosti i pravomoc šlechtických úředníků nad poddanými a uvolnil se prostor alespoň k částečnému osobnímu uplatnění a hospodářskému pokroku v rámci habsburské rakouské monarchie. Hospodářský a společenský rozvoj Chotětova je dokumentován a uznání došel povýšením obce na městys 14. října 1908. Díky těmto popsáním souvislostem se měnila tvář obce. Docházelo tedy k růstu budov i obyvatel na základě rozmachu v českých zemích i díky národnímu hnutí.⁷⁶

Velmi významný milník, který ovlivnil následně toto venkovské území, byl rok 1865, kdy byla dokončena železnice, mezi Prahou, Mladou Boleslaví a Bakovem. V obci došlo k otevření vlastního nádraží, které je patrné v následujícím obrázku.

Obrázek 2 Obrázek nádraží, zdroj stará pohlednice Chotětova

⁷⁶ Obec Chotětov: *historie*, [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z URL: <https://www.chotetov.cz/mestys/ds-1005/p1=3383>

Nádraží bylo vystavěno na základě typizovaného předpisu společnosti TPKE. Pravidelný provoz na trati byl zahájen v roce 1871. Železniční síť se rozšířila v roce 1897 provozem lokálky do Skalska a od roku 1897 odbočkami do cukrovarů s rozvojem zemědělství a základy cukrovarnického průmyslu v okolí. Železniční vlečka do cukrovaru Horky-Brodce byla poté od roku 1881 využívána i pro dopravu osob. Původní trať do Skalska byla pak ve dvou fázích, v letech 1970 a 1974, vyřazena z provozu.⁷⁷

Díky rozrůstajícímu se obyvatelstvu byla v roce 1867 v obci vystavěna pošta. Ta obsluhovala i dalších okolních 10 obcí. Až několik let poté, co bylo postaveno nádraží, došlo k výstavbě silnice. Silniční síť se v obci začala stavět v roce 1884. Jednalo se o silnici do Bezna, Jezerního Vtelna a Hřivna. Díky rozmachu silniční a železniční sítě došlo v obci k rozvoji podnikání průmyslovému. Konkrétně zde byla vybudována kruhová cihelna, která měla 14 vypalovacích komor, a to v roce 1893. Ročně tato cihelna byla schopna vyprodukovat kolem 2 milionů cihel. Tato výroba však v průběhu druhé světové války byla zrušena.⁷⁸

Obec byla elektrifikována v roce 1911 (se zařízením firmy Kolben Praha). Cihlářská výroba zanikla v průběhu druhé světové války, dominanta továrního komína byla odstřelena poté až v roce 1970. Rozmachu obce s výbornými půdními podmínkami pro zemědělství odpovídaly snahy společenské. K sochám na náměstí (soše sv. Trojice z r. 1877 a soše Jana Nepomuckého) přibyla v roce 1898 na mohutném podstavci socha mistra Jana Husa. Místní kaple s kovaným křížem (boží muka) na rozcestí Bezno - Mladá Boleslav je z 2. poloviny 17. století.⁷⁹

Začátkem 20. let byly také patrné tendence fašistického hnutí. Jak zajisté všichni čtenáři tuší, další vývoj ve světě přivedl velké množství států i Českou republiku k válečným konfliktům. I v této zemi byl život v té době ovlivněn německou nadvládou a snahou lidí o přežití.

Poté, co skončila v roce 1945 druhá světová válka, se život v České republice, i život v obci Chotětov navrátil k běžnému způsobu života. Ten však byl opět narušen tím, že se k moci dostala strana komunistická. Důležitým milníkem se stal rok 1949. Byl to rok,

⁷⁷ Obec Chotětov: *historie*, [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z URL: <https://www.chotetov.cz/mestys/ds-1005/p1=3383>

⁷⁸ Obec Chotětov: *historie*, [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z URL: <https://www.chotetov.cz/mestys/ds-1005/p1=3383>

⁷⁹ Obec Chotětov: *historie*, [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z URL: <https://www.chotetov.cz/mestys/ds-1005/p1=3383>

ve kterém byly veškeré ekonomické subjekty znárodněny. Jinými slovy jak velké firmy, tak i banky i malé podniky v obci byly znárodněny a malí podnikatelé museli svou činnost zrušit. Poté nejen v obci Chotětov došlo k tzv. kolektivizaci zemědělství. Zde působilo JZD Chotětov. Kolektivizace venkova měla vliv na budovy a ráz celé obce. Lidé začali žít ve strachu, že místní JZD bude fungovat na principu kolchozů v sovětském svazu. Komunisté však v rozhlase, letácích i tisku proklamovali svá oblíbená hesla. V rámci kolektivizace venkova bylo postaveno několik panelových bytových jednotek. Došlo tak k narušení krajiny přírody a tradiční kultury v obci. Mravní hodnoty obyvatel byly narušeny. Tehdejší dění v zemi bylo doprovázeno důraznou kontrolou prověřených osob a poté pracovníků. Významné slovo měli sousedé a občané na vesnici. Lidé se začali strachovat a k sousedům již neměli takovou důvěru jako v minulosti. Tato doba tak umožňovala mstu lidí, která mohla mít tragické následky. Další důležitý milník pro obec byl rok 1974, kdy k obci byla připojena obec Hřívno, a to ke společné správě.

Na začátku 20. století měla tedy ves, která leží mezi Starou a Mladou Boleslaví tvar podlouhlého čtverce, stejně jako nyní. Uprostřed je návěs. Z ní směřují čtyři ulice, a to ke čtyřem stranám světa. Na návsi spíše na mírném kopci stojí kostel sv. Prokopa. Ten je dominantou obce a má tři věže. Nižle pod ním, k západní straně je umístěn pramen zdravé vody, Studánka sv. Prokopa zvaný. Dále na návsi stojí pošta, obchod a škola. Ve středu návěstního prostoru je vodní plocha. Na ni byla později napojena parková plocha. Tento rybník v minulosti sloužit k plavení koní.

Na všech čtyřech stranách, které z návsi směřují ven stojí různé objekty. Dominantou na severní straně návsi je historická budova. Je to jakýsi vstupní objekt do vsi a ohradní zeď rozsáhlého dvora. Zajímavým architektonickým prvkem je altán se stanovou střechou v rohu kamenných ohradních zdí. Objekt slouží k bydlení. V tomto severním návěstním prostoru je dominantou místní konzum. Je to samoobslužná prodejna smíšeného zboží, která vznikla v roce 1974. Je to přízemní protáhlá stavba s plochou střechou. Do architektonických staveb sem nezapadá. Kladně lze však hodnotit parkovou úpravu jejího okolí. Na straně východní jsou umístěny většinou dvoupodlažní objekty, hmotově významné. Jsou to budovy občanské vybavenosti obce. Pravděpodobně nejdůležitějším objektem je budova radnice, kde v 1. patře je umístěn Úřad Městyse. V přízemí tohoto objektu je umístěna restaurace a hostinec. Dále zde jsou umístěny drobné prodejny, a to prodejna zahrádkářských potřeb a prodejna s textilem a jiným maloobchodním zbožím.

Ve dvoře tohoto objektu je výroba a prodejna masa a uzenin. Další dva domy na východní straně náměstí jsou jednopodlažní. Ty mají funkci bytovou. Na západní straně návsi je umístěna škola, která je, jak již bylo uvedeno, z roku 1894. Je to klasická školní stavba. Poté na této straně návsi jsou umístěny dvoupodlažní a jedna jednopodlažní budova, které mají funkci bytovou. Dále je v této části obce hasičská zbrojnice a garáže, které esteticky nezapadají do obce. Na poslední, a to jižní straně návsi je umístěna dominanta celé obce, a to památkově chráněný kostel sv. Prokopa. Kostel se zvonící leží na vrcholu terénní vyvýšeniny. Obklopuje jej hřbitovní ohradní zeď. K jednomu ze vstupů vede od silnice II/275 kamenné schodiště.⁸⁰

V posledních letech se obec rozrůstá směrem na jih, kde je řada nových domů. Jedná se spíše o domy přízemní, tzv. bungalovy a někdy jednopodlažní domy. Po období, kdy nemovitosti na venkově kupovali chalupáři, nastalo období přílivu nových obyvatel hlásících se místnímu obecnímu úřadu k trvalému pobytu dobrým dopravním spojením s většími městy, pro něž se staly přirozenými satelity. Z panelákových sídlišť sem prchají lidé toužící po prostoru i pohodlném bydlení za přijatelnější ceny. Většinou jsou to rodiny s dětmi, mající zájem o život na vesnici, avšak s plným komfortem v zázemí velkého města. Stará zástavba je tvořena rodinnými domy nejrůznějších tvarů a velikostí. Tak jako ve většině historických obcí, měly i v Chotětově až do počátku nové výstavby převahu jednopodlažní rodinné domy s hospodářskými staveními, s podlouhlým tvarem a s poměrně rozsáhlými zahradami. Výstavba ovšem tento charakter zástavby zásadně změnila. V obci se postupně začaly objevovat moderní domy bez typických hospodářských stavení, ke kterým ale také obvykle přináležela poměrně velká zahrada. Na první pohled patrná změna ve výstavbě přichází s vybudováním domů v lokalitě satelitu, to je na okrajích obce, především na jihu. V této lokalitě výstavbě dominují především dvojdomky, které do té doby obec v podstatě neznala a uvedené bungalovy. Výrazná změna nastala u velikosti zahrad u domů. Oproti původním domům jsou zahrady výrazně menší. Rozdíl mezi původní zástavbou v obci a v lokalitě satelitu je patrný také ve tvaru domů. Nové domy jsou většinou jednoduché, bez větších architektonických tvarů. Jsou jednolitě, působící celistvějším dojmem, než je tomu v původní části obce. Na druhou stranu v souvislosti s okolním prostředím nepůsobí příliš přirozeně. Co do velikosti

⁸⁰ Obec Chotětov: *historie*, [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z URL: <https://www.chotetov.cz/mestys/ds-1005/p1=3383>

se jedná o domky s užitnou plochou od 80 - 108 m². Individuálně stavěné rodinné domy mimo lokalitu satelitu jsou obvykle větší, stejně jako zahrada, která k nim náleží. Zahrady u nových domů neslouží již pro pěstování rostlin a chov dobytka, ale mají spíše rekreační charakter. Tradiční dominanta obcí v podobě funkce zemědělsko-výrobní tak upadá. Prosazují se vlivy z městského prostředí a tradiční funkce nabývají nových forem. I zde tedy dochází k diverzifikaci ekonomických činností. Díky změně sídelního systému procesem suburbanizace je nedůležitější funkcí v Chotětově rezidenční funkce. Je zde patrný problém globalizace vesnic, kdy nové urbanistické celky n tradiční zástavbou nemají nic společného.

4.2 Výzkum mezi obyvateli ve vybraném území

V kapitole šesté je proveden kvantitativní výzkum. Než zde však budou představeny výsledky výzkumu, je zde uvedena metodologie k samotnému výzkumu.

4.2.1 Metodika výzkumu

4.2.1.1 Cíle práce

Cílem tohoto výzkumného šetření je analyzovat život v obci Chotětov, sociální přeměny ve vesnici a kvalitu bydlení.

4.2.1.2 Výzkumné otázky

Na tento cíl navazují výzkumné otázky, které jsou následující:

- Změnila se občanská vybavenost obce v souvislosti s úbytkem či přírůstkem počtu obyvatel v konkrétně uvedené obci?
- Jakým způsobem došlo k sociální integraci městských přistěhovalců na vesnici?
- Promítá se integrace do životního stylu přistěhovalců a zpětně ovlivňují rovněž obec samotnou?

4.2.1.3 Pracovní hypotézy

Pracovní hypotéza č. 1: Předpokládám, že respondenti, kteří žijí v obci déle než 20 let, spatřují, že dochází k růstu kapacit školek, škol a kulturních a sportovních služeb pro děti.

Pracovní hypotéza č. 2: Předpokládám, že minimálně 80 % respondentů si myslí, že nevznikají konflikty mezi starousedlíky a přistěhovalci.

Pracovní hypotéza č. 3: Předpokládám, že minimálně 50 % přistěhovalců iniciuje vznik nových aktivit v obci.

Pracovní hypotéza č. 4: Předpokládám, že u minimálně 90 % starousedlíků nedošlo ke změně životního stylu v posledních 10 letech.

4.2.1.4 Charakteristika výzkumného souboru

Jak bylo zjištěno v předešlém textu, v obci žije kolem 1300 obyvatel. Z tohoto počtu je 267 osob mladších 14 let. Poté v obci žije 866 obyvatel, které jsou ve věku 15 až 64 let. Následně v obci žije 139 obyvatel, které mají více než 65 let. V rámci tohoto výzkumu byla stanovena dvě kritéria pro výběr výzkumného souboru. Prvním kritériem je fakt, že respondenti musí respektovat demografické kritérium, tedy obec musí žít v obci Chotětov. Dále bylo stanoveno kritérium věku. Výzkum je proveden jen s obyvateli, kteří jsou starší 18 let. Pomocí dotazníku bylo osloveno 300 osob. Celkem se rozhodlo vyplnit dotazníkový průzkum 125 osob. Návratnost dotazníkového šetření tak byla 42 %.

4.2.1.5 Empirický výzkum obce

Zde byl realizován kvantitativní výzkum v podobě dotazníkového šetření. Dotazníkové šetření je výrazně standardizovaná, formalizovaná technika, která umožňuje získat unifikovaná empirická data od velkého souboru dotázaných osob. Samotný dotazník byl anonymní. Respondenti byli seznámeni s tímto faktem, bylo jim sděleno, že výsledky výzkumu budou užity jen pro účely tohoto textu. Do dotazníku bylo zahrnuto několik otázek. Ty měly charakter uzavřených a polootevřených otázek.

Před tím, než byl dotazník předán respondentům k vyplnění, byl realizován krátký předvýzkum. Jeho cílem bylo zjistit, zda jsou otázky vhodně koncipovány, zda jsou všechny informace srozumitelné a jasné. Předvýzkum byl realizován na malém vzorku výzkumného souboru. Tvořili jej tři známi, kteří odpovídali stanoveným kritériím pro volbu výzkumného souboru. V předvýzkumu byly tedy zjištěny názory nezaujatých jedinců. Reakce respondentů na dotazník byly spíše kladné, i když byly zjištěny problémy při formulaci otázek. Proto byly některé otázky přetransformovány. V některých případech byla upravena i škála odpovědí. Bylo zjištěno, že délka vyplnění dotazníku činí cca šest minut. Poté byl dotazník distribuován respondentům, kteří žijí v obci Chotětov a kteří mají více než 18 let. V následující tabulce je uveden harmonogram zde realizovaného výzkumného šetření.

Aktivity	Červenec 2020	Srpen 2020	Srpen 2020	Září 2020	Říjen 2020
Stanovení problému					
Stanovení hypotéz					
Stanovení cílů a cílové skupiny					
Tvorba dotazníku					
Předvýzkum					
Vyhodnocení předvýzkumu					
Sběr dat					
Analýza dat					
Vyhodnocení dotazníku					
Vyhodnocení hypotéz					

Tabulka 5 Harmonogram výzkumného šetření, zdroj: vlastní zpracování

Konkrétní sběr dat byl realizován v obci Chotětov. Respondenti byli osloveni v měsíci září 2020, v odpoledních hodinách v obci Chotětov. Osloveni byli lidé v obci, kterým je 18 let. Poté, co byli osloveni, jim byla položena otázka, zda v obci skutečně bydlí, a zda mají více než 18 let. Poté jim byl představen výzkum, jeho cíl, anonymita odpovědí atd.

4.2.1.6 Zpracování a vyhodnocení dat

Poté co byla data získána, došlo k jejich dalšímu zpracování. Pro zpracování dat byl použit jeden z nejznámějších programů, a to Microsoft Excel. Data byla tříděna a zpracována základními statistickými metodami uspořádání a sestavování tabulek četností. Data jsou v této práci zapracována do tabulek a grafů. Poté je uveden slovní komentář.

V tabulkách, které vyhodnocují jednotlivé otázky, jsou využity základní statistické metody. V první řadě je využita absolutní četnost, která představuje sumu jednotlivých variant odpovědí. Další užítý ukazatel, pomocí kterého se otázky vyhodnocují, je relativní četnost. Ta uvádí poměr absolutních četností k rozsahu celkového souboru.⁸¹ V neposlední řadě jsou v tabulkách uvedeny kumulativní četnosti. Jedná se o postupně nasčítanou četnost jednotlivých vzestupně uspořádaných hodnot.⁸²

4.2.2 Popis respondentů

V následujícím textu jsou popsáni respondenti dotazníkového šetření.

Otázka č. 1: Jaké je Vaše pohlaví?

	Absolutní četnost	Relativní četnost	Kumulativní četnost
Žena	70	56,00 %	70
Muž	55	44,00 %	125
Celkem	125	100,00 %	

Tabulka 6 Rozdělení respondentů dle pohlaví, zdroj vlastní zpracování

Z tabulky je možné vyvodit, že zastoupení žen bylo vyšší než zastoupení mužů. Konkrétně se dotazníkového šetření účastnilo 70 žen, tj. 56 % a 55 mužů, tj. 44 %.

⁸¹ KOZEL, R., *Moderní marketingový výzkum*. Praha Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-096-6, s. 96

⁸² TAHAL, R., a kol. *Marketingový výzkum: Postupy, metody, trendy*. Praha Grada Publishing, 2017. ISBN 80-271-9867-4, s. 86

Otázka č. 2: Jaký je Váš věk?

	Absolutní četnost	Relativní četnost	Kumulativní četnost
18-25 let	25	20,00 %	25
26-35 let	18	14,40 %	43
36-45 let	27	21,60 %	70
46-55 let	34	27,20 %	104
56-65 let	11	8,80 %	115
66 a více let	10	8,00 %	125
Celkem	125	100,00 %	

Tabulka 7 Rozdělení respondentů dle věku, zdroj vlastní zpracování

Dotazníkového šetření se dále účastnili lidé v různém věku. Největší početnou skupinou byli respondenti ve věku 46-55 let. V této věkové skupině bylo 24 žen a 10 mužů. Poté se dotazníkového šetření účastnilo 22 % respondentů ve věku 36-45 let. V této věkové skupině bylo 20 žen a jen 7 mužů. Ve věku 18-25 let se účastnilo výzkumu 16 žen a 9 mužů. Ve věku 26-35 let se výzkumu neúčastnila žádná žena. Respondenti v této věkové skupině byli jen mužského pohlaví. Jedná se o 14 % dotázaných. V menší míře byly zastoupeny starší osoby. Konkrétně se tohoto výzkumu účastnilo 10 respondentů ženského pohlaví ve věku 56-65 a 1 muž. Ve věku 60 a více let se dotazníkového šetření účastnilo 10 respondentů mužského pohlaví.

Otázka č. 3: Jaké je Vaše vzdělání?

	Absolutní četnost	Relativní četnost	Kumulativní četnost
Základní vzdělání	13	10,40 %	13
Výuční list	15	12,00 %	28
Střední vzdělání	57	45,60 %	85
Vyšší odborné vzdělání	15	12,00 %	100
Vysokoškolské vzdělání	25	20,00 %	125
Celkem	125	100,00 %	13

Tabulka 8 Rozdělení respondentů dle vzdělání, zdroj vlastní zpracování

Dále bylo z výzkumu zjištěno, že díky nárůstu počtu obyvatel, který je dán novou výstavbou domů, v obci dochází ke změnám socio-demografického složení populace. Do obce se stěhují především obyvatelé mladšího (produktivního) věku s vyšší úrovní vzděláním. Co se týče vzdělání respondentů, zde je možné uvést, že starší osoby měly obecně nižší vzdělání než lidé v produktivním věku. Základní vzdělání měli respondenti ve věku nad 46 let. Žádný respondent mladší neměl jen základní vzdělání. Z toho byly čtyři ženy, ostatní respondenti se základním vzděláním byli muži. Výuční list měli tři respondenti ve věku 18-25 let. Žádný respondent ve věku 26-35 let neměl výuční list. Poté toto vzdělání dosáhly všechny věkové skupiny. Vysokoškolské vzdělání mělo ku podivu 25 respondentů. Tento typ vzdělání byl patrný ve všech věkových skupinách. Naopak vyšší odborné vzdělání nebylo patrné ve věkových skupinách 56 a více let. Je to dáno pravděpodobně tím, že v minulosti nebylo vyšší odborné vzdělávání rozšířené.

Otázka č. 4: Jak dlouho žijete v obci Chotětov?

	Absolutní četnost	Relativní četnost	Kumulativní četnost
1-3 roky	5	4,00 %	5
4-5 let	10	8,00 %	15
6-10 let	3	2,40 %	18
11-15 let	15	12,00 %	33
16-20 let	12	9,60 %	45
Více než 20 let	80	64,00 %	125
Celkem	125	100,00 %	

Tabulka 9 Rozdělení respondentů dle délky života v obci, zdroj vlastní zpracování

V obci Chotětov žije nejvíce respondentů více než 20 let. Takto odpovědělo 80 respondentů, tj. 64 %. Jsou to starousedlíci, kteří byli zastoupeni ve všech věkových skupinách. Ostatní odpovědi byly zastoupeny v menší míře. Ostatní respondenty je možné chápat za přistěhovalce. Respondenti, kteří žijí v obci 1-3 roky jsou respondenti, kteří jsou ve věku 26-35 let. Je tedy možné vyvodit, že jsou to mladí lidé s rodinami, kteří se do obce přestěhovali, s cílem žít v malé obci klidný život se svými dětmi. Tento cíl je možné uvažovat i u osob, které zde žijí delší dobu.

Otázka č. 5: Bydlíte v bytě nebo rodinném domě?

	Absolutní četnost	Relativní četnost	Kumulativní četnost
Bydlím v bytě, který má rodina ve vlastnictví	30	24,00 %	30
Bydlím v pronajatém bytě	7	5,60 %	37
Bydlím v rodinném domě, který má rodina ve vlastnictví	86	68,80 %	123
Bydlím v pronajatém domě	2	1,60 %	125
Celkem	125	100,00 %	

Tabulka 10 Rozdělení respondentů dle typu obydlí, zdroj vlastní zpracování

Z předchozí tabulky můžeme vyvodit, že nejvíce respondentů v oslovené obci bydlí v rodinném domě, který mají zároveň ve vlastnictví. Těchto jedinců bylo 86, tj. 69 %. Tito respondenti jsou zastoupeni ve všech věkových skupinách. V bytě pronajatém bydlí spíše mladší respondenti. Žádný respondent ve věku 46 a více let nežije v pronajatém bytě. Dále uvedlo 30 respondentů, tj. 24 % osob, že bydlí v bytě, který má respondent či jeho rodina ve vlastnictví. V bytě bydlí respondenti, kteří mají vzdělání základní, střední až vyšší odborné. Žádný respondent s vysokoškolským vzděláním nebydlí v bytě. Všichni bydlí v domě. V pronajatém domě poté bydlí dva respondenti, ve věku 26-35 let, kteří zde žijí 1-3 roky.

5 Výsledky a diskuse

5.1 Výsledky výzkumu

V následující části práce jsou představeny výsledky realizovaného dotazníkového šetření.

Otázka: Chtěl/la byste se přestěhovat do města?

	Absolutní četnost	Relativní četnost	Kumulativní četnost
Ano	14	11,20 %	14
Ne	111	88,80 %	125
Celkem	125	100,00 %	

Tabulka 11 Výsledky výzkumného šetření, zdroj vlastní zpracování

První otázka v samotném dotazníkovém průzkumu se snažila zjistit, zda jsou respondenti v obci Chotětov spokojeni, nebo zda se chtějí raději přestěhovat do města. Jak je uvedeno z výsledků výzkumu, respondenti jsou v obci spíše spokojeni, protože do města se chce přestěhovat jen 14 respondentů, tj. 11 %. Zbýlých 111 dotázaných, tj. 89 % respondentů se stěhovat nechce. 14 respondentů, kteří se chtějí přestěhovat, jsou starousedlíci, kteří byli identifikováni při popisu respondentů. Pokud se poohlédneme blíže po respondentech, kteří by se chtěli přestěhovat, zjistíme, že se jedná o mladé osoby. Konkrétně z těchto 14 respondentů, bylo ve věku 18-25 let 10 respondentů, tj. 71 % osob. Zbýlí 4 respondenti byli ve věku 26-35 let.

Otázka: Jaké tvrzení Vás vystihuje

	Absolutní četnost	Relativní četnost	Kumulativní četnost
Stále bydlím ve stejné obci	80	64,00 %	80
Přestěhoval jsem se z města do vesnice	42	33,60 %	122
Přestěhoval jsem se do obce z menší vesnice	2	1,60 %	124
Již jsem se stěhoval vícekrát	1	0,80 %	125
Celkem	125	100,00 %	

Tabulka 12 Výsledky výzkumného šetření, zdroj vlastní zpracování

Tabulka jasně poukazuje na to, že 80 respondentů, tj. 64 % bydlí stále ve stejné obci. 42 dotázaných, tj. 34 % respondentů se přistěhovala do obce Chotětov z města. Zde jsou tedy patrné známky suburbanizace. Lze předpokládat, že se jedná o osoby, kteří bydleli v Mladé Boleslavi, která je vzdálena od obce Chotětov 11 km. 2 respondenti poté uvedli, že se přestěhovali do obce Chotětov z menší obce a jeden respondent poté uvedl, že se stěhoval již vícekrát. Jedná se o osobu, která bydlí v pronajatém bytě. U této osoby je možné předpokládat, že se bude opět stěhovat, ať již do jiné obce, města, či jen do jiného obydlí v rámci obce Chotětov.

Otázka: Pokud jste se do obce přistěhoval, co bylo důvodem?

	Absolutní četnost	Relativní četnost	Kumulativní četnost
Zlepšit bytové podmínky	14	31,11 %	14
Lepší životní prostředí	13	28,89 %	27
Klidnější životní styl	11	24,44 %	38
Bližší sousedské vztahy	0	0,00 %	38
Stěhování za partnerem	7	15,56 %	45
Stěhování kvůli práci	0	0,00 %	45
Celkem	45	100,00 %	

Tabulka 13 Výsledky výzkumného šetření, zdroj vlastní zpracování

Další otázka v dotazníkovém šetření se zaměřila na důvod toho, proč se lidé stěhovali. Jak je patrné, na tuto otázku odpovídali jen respondenti, kteří se do obce Chotětov přistěhovali. Nejvíce respondentů se do obce stěhovalo s cílem zlepšit své bytové podmínky. Celkem tedy 14 dotázaných. Jedná se tedy o respondenty, kteří se přestěhovali z města i z jiné menší obce. Poté 13 dotázaných, tj. 29 % respondentů odpovědělo, že se do obce přestěhovali proto, aby žili v lepším životním prostředí a také všichni respondenti z města uvedli, že je jejich cílem klidnější životní styl. Zde odpovídali jen ti respondenti, kteří uvedli, že se přestěhovali z města. Zde je možné tedy potvrdit výše uvedenou domněnku, že lidé z města měli za cíl lepší a klidnější život na vesnici. 16 % respondentů poté odpovědělo, že bylo důvodem stěhování, přestěhovat se za partnerem. Jednalo se jak o respondenta, který žije v pronájmu, který se vícekrát

stěhoval, tak i respondenty, kteří se stěhovali z menší obce. Byli to respondenti ženského pohlaví. 4 respondenti poté byli z města. Jiné odpovědi respondenti neuvedli.

Otázka: Jaká je výstavba bytů a domů ve vaší obci v posledních cca 10 letech?

	Absolutní četnost	Relativní četnost	Kumulativní četnost
Ročně se v průměru dokončí méně než 5 domů určených k bydlení	4	3,20 %	4
Ročně se v průměru dokončí od 5–10 domů určených k bydlení	3	2,40 %	7
Ročně se v průměru dokončí 11-20 domů určených k bydlení	118	94,40 %	125
Ročně se v průměru dokončí více než 20 domů určených k bydlení	0	0,00 %	125
Celkem	125	100,00 %	

Tabulka 14 Výsledky výzkumného šetření, zdroj vlastní zpracování

Dále se otázka zaměřila na výstavbu bytů a domů. Odpovědi na tuto otázku jasně poukazují na to, že se v průměru ročně dokončí v obci Chotětov 11-20 nových domů, které jsou určeny k bydlení. Tuto odpověď zvolilo celkem 118 respondentů, tj. 94 % respondentů. Ostatní odpovědi byly zastoupeny v menší míře. Tyto ostatní odpovědi vybrali respondenti, kteří v obci žijí jen 1-3 roky, u kterých je tedy možné předpokládat, že nemají o výstavbě dostatek informací, že nemají čas sledovat výstavbu atd. Všichni starší respondenti naopak vědí, kolik domů se v obci staví. Žádný respondent poté nevybral odpověď, že se ročně v průměru dokončí více než 20 domů určených k bydlení.

Otázka: Jak byste ohodnotil následující tvrzení?

	Velmi se líbí	Spíše se líbí	Nemám názor	Spíše se nelíbí	Vůbec se nelíbí
Klid	30,40 %	51,20 %	0,00 %	9,60 %	8,80 %
znám své sousedy, sousedské vztahy	38,40 %	43,20 %	3,20 %	1,60 %	13,60 %
cítím se zde bezpečně	48,00 %	32,80 %	0,00 %	16,80 %	2,40 %
Možnosti nakupování	2,40 %	4,00 %	0,00 %	77,60 %	16,00 %
Kroužky pro děti	67,20 %	0,80 %	28,00 %	4,00 %	0,00 %
Možnosti sportování	12,80 %	58,40 %	8,00 %	15,20 %	5,60 %
Možnosti kulturního využití	2,40 %	4,00 %	0,80 %	20,00 %	72,80 %
Úroveň mateřské školy	67,20 %	0,80 %	28,00 %	4,00 %	0,00 %
Úroveň základní školy	0,80 %	36,00 %	40,00 %	19,20 %	4,00 %
Celkový vzhled, dojem, který obec vyvolává	7,20 %	56,80 %	0,80 %	28,00 %	7,20 %
Množství zeleně	34,40 %	48,80 %	4,00 %	8,00 %	4,80 %
Čistota ulic a veřejných prostranství	40,00 %	25,60 %	2,40 %	32,00 %	0,00 %
Kvalita ovzduší	13,60 %	48,00 %	19,20 %	16,00 %	3,20 %
Práce a činnost samosprávy	15,20 %	75,20 %	0,00 %	8,80 %	0,80 %
Velikost potencionálního vlivu na dění v okolí	6,40 %	56,00 %	22,40 %	15,20 %	0,00 %
Dopravní spojení	8,00 %	31,20 %	25,60 %	23,20 %	12,00 %
mám dům se zahradou	64,00 %	6,40 %	0,00 %	20,00 %	9,60 %
zdravé životní prostředí	11,20 %	72,00 %	4,00 %	11,20 %	1,60 %
méně lidí v okolí	8,80 %	56,00 %	0,00 %	23,20 %	12,00 %
není takový provoz aut	16,00 %	51,20 %	15,20 %	13,60 %	4,00 %
Služby lékařské	8,00 %	31,20 %	25,60 %	23,20 %	12,00 %
Služby pro seniory (domov seniorů, důchodců)	0,00 %	0,00 %	40,00 %	0,00 %	60,00 %

Tabulka 15 Výsledky výzkumného šetření, zdroj vlastní zpracování

Dále měli respondenti v dotazníkovém šetření ohodnotit klíčové faktory spokojenosti s životem v obci. Zajímavým zjištěním je fakt, že lidé v obci jsou spokojeni s mateřskou školou a kroužky pro děti. Tyto faktory občanské vybavenosti bývají většinou v malých obcích hodnoceny špatně, či nedostatečně. Ve sledované obci je to dáno jistě tím,

že je zde vysoká občanská vybavenost, lidé se snaží realizovat pro své děti nejrůznější akce. Dále velmi dobře hodnotili respondenti fakt, že mají dům se zahradou. Což je zajisté pro respondenty, kteří se stěhovali z města, velký pokrok a změna. Tento faktor kladně hodnotili však i starousedlíci. 40 % respondentů také hodnotilo čistotu v ulicích. Jednalo se o různé respondenty z různých věkových skupin. Negativně jej však hodnotili ti respondenti, kteří se do obce přistěhovali s cílem zlepšit své bytové podmínky. Protože se jedná o mešní obec, která má nízkou občanskou vybavenost, není ničím překvapivým, že zde respondenti hodnotili špatně služby pro seniory a kulturní vyžití. V obci není totiž žádný domov pro seniory. Nejbližší lékárna je ve městě, to je 11 km daleko. Kulturní vyžití hodnotili špatně jak respondenti staršího věku, tak i mladšího věku. Je tedy otázkou, zda by nebylo možné v obci pořádat nějaké akce pro místní obyvatele, a zlepšit tak spokojenost respondentů v této oblasti, což by neměl být až takový problém. Může se jednat o den dětí, pálení čarodějnic, atd. Dále byla respondenty hodnocena úroveň základních škol a spokojeností se školou. Tu hodnotilo nejvíce respondentů tak, že nemají názor. Byly to lidé starší i mladí respondenti, kteří pravděpodobně nemají malé děti. Tuto odpověď zvolilo 40 % respondentů. Relativně kladně byly hodnoceny i vztahy se sousedy a sousedské vztahy. Zajímavé je, že sousedské vztahy hodnotili nejlépe především respondenti, kteří se přestěhovali v nedávné době, a kteří žijí ve svých domech. Zajímavé je naopak, že někteří starší respondenti sousedské vztahy nehodnotili nejlépe. V obci se lidé cítí spíše bezpečně, jak bylo zjištěno. Kladně odpovídali respondenti starší i mladší. Především poté mladší respondenti, ve věku 26-35 let, u kterých je předpokladem to, že mají malé děti, hodnotili kladně to, že zde není takový provoz aut. Na druhou stranu starší lidé dopravní spojení nehodnotili příliš kladně. Myslí si totiž, že dopravní spojení není dostačující. Tito starší lidé jsou odkázáni většinou na autobusové spojení do Mladé Boleslavi, kde se nachází více odborných lékařů, nemocnice, lékárny a jiné obchody. Je tedy otázkou, zda by nebylo vhodné pro tyto seniory zařídit senior taxi, které úspěšně existuje ne v jednom městě či obci. Další možností, jak zlepšit spokojenost obyvatel, je zlepšit službu samosprávy. Ta byla především mladšími respondenty hodnocena hůře, naopak starousedlíci ji hodnotili lépe.

Otázka: Došlo k růstu služeb občanské vybavenosti ve Vaší obci v posledních 10 letech?

	Ano	Ne	Nevím
Navyšuje se kapacita základní školy	8,00 %	52,00 %	40,00 %
Navyšuje se kapacita mateřské školy	55,20 %	0,80 %	44,00 %
Vznikají v obci nové kroužky pro děti	48,00 %	28,80 %	23,20 %
Vznikly nové stavby pro sport a tělovýchovu (tělocvična, herna, sportovní středisko)	0,00 %	96,00 %	4,00 %
Vznikly nové venkovní hřiště, sportoviště	94,40 %	1,60 %	4,00 %
Začaly v obci působit noví lékaři či lékárny	0,00 %	100,00 %	0,00 %
Vznikly nové služby kulturního charakteru (konají se divadla pro děti, různé kulturní akce)	91,20 %	1,60 %	7,20 %

Tabulka 16 Výsledky výzkumného šetření, zdroj vlastní zpracování

Protože občanská vybavenost v obci je důležitý faktor, který určuje spokojenost či nespokojenost s životem v obci, byla další otázka zaměřena na tento faktor. Jak vypovídají výsledky této další otázky, v posledních deseti letech vznikly určité nové stavby a služby v rámci růstu infrastruktury a občanské vybavenosti obce Chotětov. V obci vzniklo nové hřiště venkovní, jak uvedli téměř všichni respondenti. Sportoviště bylo popsáno již v páté kapitole, této práce. Díky příchodu nových mladých rodin, byly navýšeny kapacity mateřských škol, o čemž jsou mladí respondenti, ve věku 26 -35 let přesvědčeni. Základní škola však své kapacity prozatím nenavýšila. Je otázkou, zda tak nebude muset učinit poté, co malé děti budou přecházet z mateřské školy do základní školy. Je však možné, že řada rodičů bude tyto děti vozit do škol ve městě, kam jezdí za prací. Poté si 48 % respondentů myslí, že v obci vznikají nové kroužky pro děti. Opět i zde kladně odpovídali především respondenti mladšího věku, kteří mají o této skutečnosti informace. Někteří respondenty staršího věku se pravděpodobně o tyto informace nezajímají. Noví lékaři ani lékárna zde otevřeny v posledních 10 letech nebyly. Na tuto polootevřenou otázku dále odpovědělo 94 % respondentů, že vznikla v obci nová silnice pro novou část obce, kde jsou umístěny novostavby. Poté odpovědělo 78 % respondentů, že dochází k opravám některých budov, chodníků a místních prostranství (školka). Jak doplnilo 36 % respondentů, jsou hojně využívány na tyto aktivity prostředky

z Evropské unie. Dle jednoho respondenta se v současné době uvažuje o otevření malého sběrného dvoru, díky nárůstu počtu osob. Další 3 % respondentů uvedlo, že se zvyšují služby v oblasti odpadového hospodářství. V obci byly zřízené BIO popelnice, které se každý týden vyváží. Dále byly nakoupeny další kontejnery na odpad. V současné době se dle 9 % respondentů uvažuje o nákupu radarů, s cílem zlepšit bezpečnost v obci.

Otázka: Vznikly ve Vaší obci nějaké nové čtvrti, kde je více než 10 domů?

	Absolutní četnost	Relativní četnost	Kumulativní četnost
Ano	120	96,00 %	120
Ne	5	4,00 %	125
Celkem	125	100,00 %	

Tabulka 17 Výsledky výzkumného šetření, zdroj vlastní zpracování

Z tabulky je možné vyvodit, že v obci Chotětov v posledních 10 letech vznikly nové čtvrti. Na tuto otázku totiž kladně odpovědělo 120 respondentů, tj. 96 % respondentů. Jen 5 respondentů, tj. 4 % respondentů vybrali zápornou odpověď. Nová čtvrť skutečně vznikla, jak bylo zjištěno, v rámci socio-ekonomické analýzy v okrajové části obce.

Otázka: Jak byste označil vaše sociální kontakty v obci?

	Absolutní četnost	Relativní četnost	Kumulativní četnost
Letmé kontakty (potkávání lidí na ulici, vzájemné pozdravy, jednoduché formy interakce)	12	9,60 %	12
Sousedské vztahy a známosti (intenzivnější vztahy s instrumentálním charakterem).	35	28,00 %	47
Přátelské vztahy (vztahy s emocionálním nábojem)	78	62,40 %	125
Celkem	125	100,00 %	

Tabulka 18 Výsledky výzkumného šetření, zdroj vlastní zpracování

Další otázka se zaměřila na sociální kontakty. 78 dotázaných, tj. 62 % respondentů uvedlo, že mají přátelské vztahy. Takto odpověděli jednak lidé, kteří v obci žijí 1-3 roky, kteří žijí

v novém domě. Lze tedy předpokládat, že v tomto „satelitu“ na okraji obce panují přátelské známosti, které mají charakter intenzivnějších vztahů s instrumentálním charakterem. To je zajisté dáno i tím, že mají tito lidé společné to, že mají malé děti, které se znají ze školky a školy. Tyto přátelské vztahy mají však i starší respondenti, nad 56 let. Na druhou stranu spíše sousedské vztahy mají lidé středního věku, kteří žijí v bytech. Ti mají vztahy založené na známosti s instrumentálním charakterem. Nejméně respondentů má spíše letmé vztahy. Jsou to lidé, kteří bydlí v pronájmu a kteří zde žijí 1-3 roky a poté do 5 let.

Otázka: Jste v obci iniciativní?

	Absolutní četnost	Relativní četnost	Kumulativní četnost
Jsem spokojen s děním a nabídkou aktivit v obci, proto se nezapojuji se	70	56,00 %	70
Aktivně iniciuji aktivity nové	13	10,40 %	83
Snažím se zapojit do existujících aktivit v obci	42	33,60 %	125
Celkem	125	100,00 %	

Tabulka 19 Výsledky výzkumného šetření, zdroj vlastní zpracování

Cílem další otázky bylo zjistit, jak jsou obyvatelé Chotětova iniciativní v rámci dění obce. Z tabulky je možné vyvodit, že 70 respondentů, tj. 56 % uvedlo, že je s děním v obci spokojeno i s nabídkou aktivit a nikterak se do dění v obci nezapojují. Takto odpovídali respondenti spíše středního až vyššího věku. Také to byli respondenti, kteří v obci bydlí v pronájmu, jejich vztahy s ostatními jsou spíše letmé či sousedské. Ostatní respondenti se snaží aktivně zapojit do dění v obci a někteří se snaží iniciovat nové aktivity v obci. Jsou to lidé, kteří mají děti, lidé, kteří žijí v domech. Tito lidé také uvedli, že nejsou dostatečně spokojeni s volnočasovými aktivitami pro děti a kteří nejsou spokojeni s kulturním vyžitím.

Otázka: Domníváte se, že v obci dochází ke konfliktům mezi starousedlíky a nově přistěhovalými osobami?

	Absolutní četnost	Relativní četnost	Kumulativní četnost
Ano	3	2,40 %	3
Ne	117	93,60 %	120
Nevím	5	4,00 %	125
Celkem	125	100,00 %	

Tabulka 20 Výsledky výzkumného šetření, zdroj vlastní zpracování

Mezi starousedlíky a nově přistěhovalými osobami nedochází dle 117 respondentů, tj. 94 % respondentů ke konfliktům. Tři respondenti, kteří bydlí v pronájmu a jsou zde jen 1-3 roky, si myslí, že jsou starousedlíci nepříjemní a vznikají zde konflikty.

Otázka: Změnil se váš životní styl v obci, a to v průběhu posledních deseti let?

	Absolutní četnost	Relativní četnost	Kumulativní četnost
Ano	40	32,00 %	40
Ne	85	68,00 %	125
Nevím	0	0,00 %	125
Celkem	125	100,00 %	

Tabulka 21 Výsledky výzkumného šetření, zdroj vlastní zpracování

Z tabulky je patrné, že se změnil životní styl 40 respondentům, tj. 32 % respondentů. 85 respondentů, tj. 68 % si myslí, že se jim životní styl nezměnil. Dále na tuto polootevřenou otázku odpovídali lidé tak, že jsou více venku a mají větší vztah k přírodě. Dále 5 respondentů uvedlo, že děti mají větší volnost než ve městě, s tím, že o ně nemají takový strach jako ve městě. Dále 7 osob uvedlo, že se více setkávají se sousedy a mají s nimi větší vztah. 8 respondentů uvedlo, že stráví více času v autě. 3 respondenti uvedli, že si museli koupit nové auto. 21 respondentů uvedlo, že mají lepší a kvalitnější bytové podmínky, které jsou více spjaté s přírodou. 3 respondenti uvedli, že si pořídili zvíře. Jeden respondent uvedl, že mají nižší finanční zátěž spojenou s životem na venkov.

5.2 Vyhodnocení hypotéz

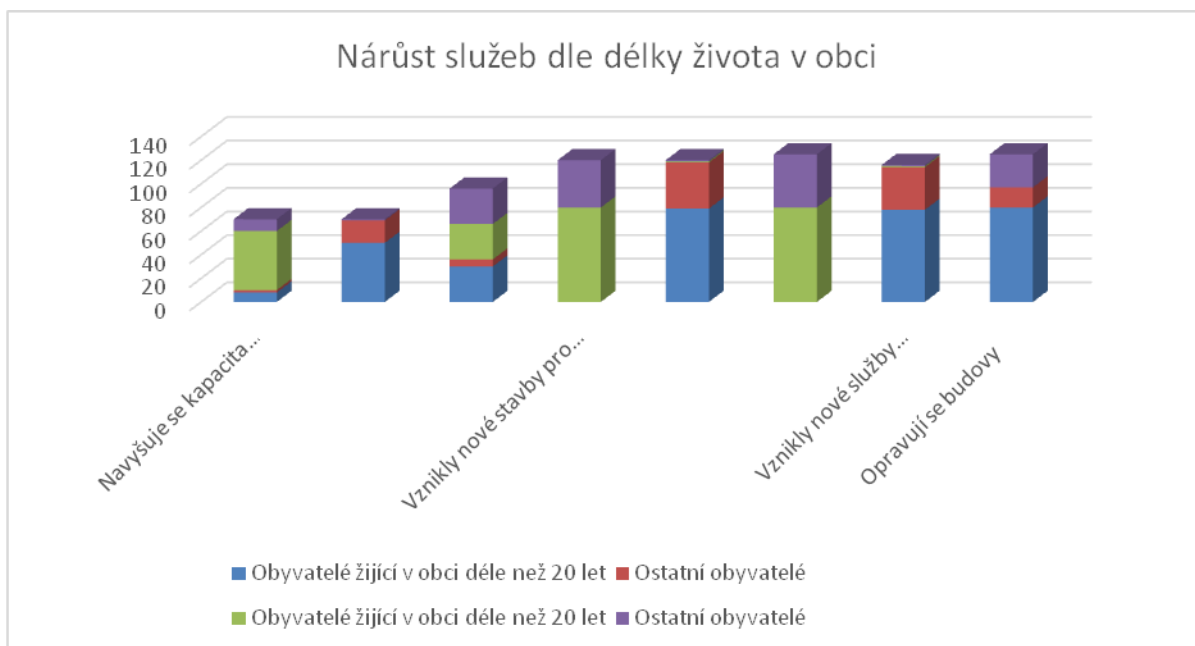
Na závěr této kapitoly je nutné vyhodnotit stanovené hypotézy.

První pracovní hypotéza zněla: Předpokládám, že respondenti, kteří žijí v obci déle než 20 let, spatřují, že dochází k růstu kapacit školek, škol a kulturních a sportovních služeb pro děti. Pro vyhodnocení této hypotézy je zde přiložena následující tabulka a také graf, pro lepší přehlednost výsledků.

	Ano		Ne	
	obyvatelé žijící v obci déle než 20 let	Ostatní obyvatelé	obyvatelé žijící v obci déle než 20 let	Ostatní obyvatelé
Navyšuje se kapacita základní školy	8	2	50	10
Navyšuje se kapacita mateřské školy	50	19	0	1
Vznikají v obci nové kroužky pro děti	30	6	30	30
Vznikly nové stavby pro sport a tělovýchovu (tělocvična, herna, sportovní středisko)	0	0	80	40
Vznikly nové venkovní hřiště, sportoviště	79	39	1	1
Začaly v obci působit nové lékaři či lékárny	0	0	80	45
Vznikly nové služby kulturního charakteru (konají se divadla pro děti, různé kulturní akce)	78	36	1	1
Opravují se budovy	80	17	0	28

Tabulka 22 Vyhodnocení stanovených hypotézy, zdroj vlastní zpracování

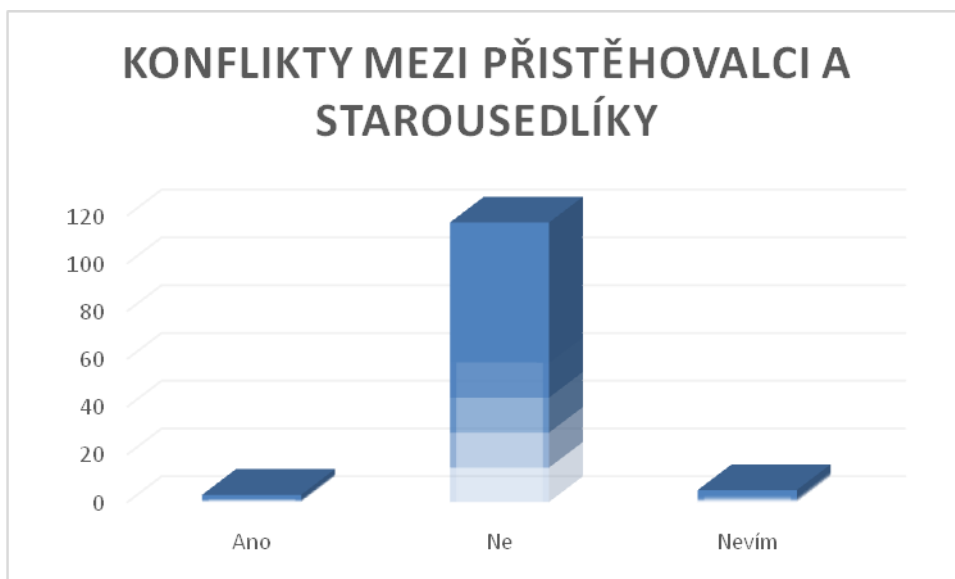
Je tedy patrné, že obyvatelé, kteří žijí v obci déle než 20 let spatřují, že v posledních letech se navyšují kapacity mateřské školy. Poté si myslí, že v obci vznikly i nové kroužky. Vznikly zde také nové venkovní hřiště a také došlo k růstu služeb kulturního charakteru. Velmi důležité je dle občanů to, že se opravují i budovy.

Graf 4 Vyhodnocení hypotéz – nárůst služeb dle délky života v obci, zdroj vlastní zpracování

Stanovenou první hypotézu tedy není možné potvrdit a není možné uvést, že respondenti, kteří žijí v obci déle než 20 let, spatřují, že dochází k růstu kapacit školek, škol a kulturních a sportovních služeb pro děti.

Pracovní hypotéza č. 2 zní: Předpokládám, že minimálně 80 % respondentů si myslí, že nevznikají konflikty mezi starousedlíky a přistěhovalci. Pro vyhodnocení této druhé hypotézy je přiložen následující graf. Z něj je možné vyčíst, že ke konfliktům nedochází a je možné tuto hypotézu potvrdit.

Graf 5 Vyhodnocení hypotéz – konflikt mezi přistěhovalci a starousedlíky, zdroj vlastní zpracování

Pracovní hypotéza č. 3 je definována takto: Předpokládám, že minimálně 50 % přistěhovalců iniciuje vznik nových aktivit v obci. Pro vyhodnocení třetí hypotézy je přiložen následující graf. Z něj je patrné, že s nabídkou aktivit je spokojeno 51 % přistěhovalců, tj. lidí, kteří žijí v obci méně než 20 let. 18 % přistěhovalců aktivně iniciuje aktivity nové a 31 % respondentů se snaží zapojit do existujících aktivit v obci.

Graf 6 - Vyhodnocení hypotéz – aktivita přistěhovalců, zdroj vlastní zpracování

Poslední hypotéza zněla: Předpokládám, že integrace nemá vliv na minimálně 90 % starousedlíků. Tato hypotéza je vyhodnocena v posledním zde uvedeném grafu.

Graf 7 Vyhodnocení hypotéz – změna života starousedlíků, zdroj vlastní zpracování

Z grafu je patrné, že je možné hypotézu potvrdit. Žádný respondent z řad starousedlíků neuvedl, že u něj došlo ke změně životního stylu.

5.3 Diskuze

V tomto textu bylo zjištěno, že migrace z měst do obcí je různorodá. Některé obce zažívají příliv obyvatel, jiné naopak odliv obyvatel. Odliv obyvatel z měst do obcí je patrný v obcích, které leží v blízkém okolí většího města. Dochází zde tedy k suburbanizaci. Suburbanizaci blíže definuje Ouředníček, jako příliv obyvatelstva a jeho aktivit z jádrového města do jeho zázemí.⁸³ Naopak odliv obyvatel z obcí do měst je patrný spíše ve vzdálených obcích a v okrajových částech naší země.

Zde sledovaná obec Chotětov je umístěna v blízkosti okresního města Mladá Boleslav, které je výrazným průmyslovým centrem v celém kraji. Právě proto dochází v obci Chotětov k suburbanizaci, a tedy k růstu počtu obyvatel. Počet obyvatel v této menší obci se v posledních cca 15 letech zvýšil z cca 800 na cca 1300 obyvatel. Suburbanizace v obci Chotětov je tedy potvrzena. Z výsledků počtu obyvatel je možné vyvodit, že proces suburbanizace započal v této obci až v 21. století. Přitom však ČSÚ uvádí že, proces suburbanizace odstartoval v polovině 90. let a týká všech krajů.⁸⁴ Zde realizovaného dotazníkového šetření se účastnilo 80 respondentů, kteří žijí stále ve stejné obci a poté 45 respondentů, kteří se do obce přistěhovali. Obec Chotětov je tedy vzdálena cca 11 km od města Mladá Boleslav. Obec nabízí velmi dobré předpoklady pro rozvoj suburbánního bydlení. Geografická poloha obce zajišťuje dobrou dopravní dostupnost do Mladé Boleslavi osobní i veřejnou dopravou. Obec se nachází v přírodně atraktivním území. Zájem o bydlení v této obci přichází zřejmě z blízké Mladé Boleslavi. Může se jednat o zaměstnance automobilky Škoda auto a jiné obyvatele města. Růst obyvatel v obci je vázán na dynamickou rezidenční výstavbu, která čítá, jak bylo zjištěno z výzkumu 11-20 domů určených k bydlení. Důvody ke stěhování se váží především na fakt, že se jedná o přírodní atraktivní území. To bylo v dotazníku potvrzeno. 31 % respondentů se přestěhovalo do obce s cílem zlepšit

⁸³ Ouředníček, <https://www.suburbanizace.cz/prikklady.htm>

⁸⁴ ČSÚ: *urbanizace*, [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/proces-suburbanizace-pokracuje-ve-vsech-krajich>

bytové podmínky. 29 % respondentů odpovědělo, že se do obce přestěhovali proto, aby žili v lepším životním prostředí. Klidnější životní styl byl důvodem ke stěhování 24 %. 16 % dotázaných poté odpovědělo, že bylo důvodem stěhování za partnerem. Tyto výsledky tak korelují s výsledky, zjištěními např. autory Kupiszewski a kol., či Čekala. Ti uvádějí, jako největší motiv pro migraci do malých obcí, bytové důvody a také rodinné důvody.⁸⁵ Autor Groier uvedl, že důležitým poznatkem je, že přistěhovalci často volí bydlení na vesnici jako možnost realizace osobních nároků na kvalitu bydlení a volnočasové aktivity. Vesnice, tradičně ličená jako místo silné sociální kontroly, se pro ně stává garantem osobní svobody.⁸⁶ Bernard ve svém nedávném výzkumu zjistil, že nejsilnějším motivem je tzv. „hledání venkova“. Atributy v tomto motivu jsou především touha po těsnějším kontaktu s přírodou, který je ve velkém městě možno jen těžko získat. Dalším atributem byly větší aktivity pro trávení volného času, které není možné ve městě realizovat. Poté to byl jiný životní pocit, touha po kontaktu s přírodou atd. Dále Bernard zjistil, že překvapivě zřídka se v rozhovorech objevuje negativní hodnocení anonymity sociálního prostředí.⁸⁷ To nebylo potvrzeno v našem výzkumu, který poukázal, že lepší sociální vztahy a kontakty se sousedy nejsou důvodem ke stěhování pro žádného jedince.

Dle Bernarda se motivace ke stěhování promítá také do vztahu přistěhovalce k obci. Dále se ve vztahu přistěhovalců k integraci do obce projevují subjektivní preference, osobní identita, kterou vesničanům jedinci připisují a také zde působí vnější prostředí, jak uvádí Bernard.⁸⁸ Výstavba v obci Chotětov navazuje na původní jádro obce, které je tvořeno starousedlíky, kteří bydlí v bytech, které jsou především z dob socialismu, a samozřejmě v domech. V našem realizovaném výzkumu bylo zjištěno, že letmé kontakty má 9,6 % respondentů. Všichni tito respondenti žijí v obci méně, než 10 let. Jedná se tedy o nejjednodušší formu sociálních kontaktů. V rámci nich se lidé potkávají na ulici, vzájemně se pozdraví. Poté se jedná o tzv. small talk, jednoduché formy interakce. Poté kategorii „sousedské vztahy a známosti“ označilo 28 % respondentů. Jsou to vztahy

⁸⁵ KUPISZEWSKI, M. DRBOHLAV, D. a kol. *Vnitřní migrace a regionální populační dynamika v ČR na pozadí evropských trendů*. Geografie 104, 1999, s. 90-92

⁸⁶ GROIER, M. *Mit'n Biachl Heign*. Wien: Bundesanstalt für Bergbauernfragen, 1999, s. 120.

⁸⁷ BERNARD, J. *Sociální Integrace Přistěhovalců z Velkoměsta Na Vesnici v České Republice a v Rakousku*. Sociologický Časopis. vol. 42, no. 4, 2006, JSTOR, s. 747

⁸⁸ BERNARD, J. *Sociální Integrace Přistěhovalců z Velkoměsta Na Vesnici v České Republice a v Rakousku*. Sociologický Časopis. vol. 42, no. 4, 2006, JSTOR, s. 747

dlouhodobější, založené především na sdílení každodennosti. Může se však jednat i vztahy poměrně intenzivní, obvykle mají instrumentální charakter. Poslední typ sociálních kontaktů, které lidé na vesnici mají, je typ „přátelských vztahů“. Tento typ označilo nejvíce jedinců a to 62 %. Nutno říci, že se jedná především o respondenty, kteří v obci žijí delší dobu. Jsou to tedy vztahy, kde do pozadí ustupuje instrumentální charakter ve srovnání s pozitivním emocionálním nábojem. Velké množství tzv. „přátelských vztahů“ je dle mého ovlivněno také tím, že se jedná o malou vesnici, což je samo o sobě faktorem, který působí na vznik nezávazných kontaktů, často se zde opakují náhodná setkání se stejnými lidmi. Dále bylo z výzkumu zjištěno, že díky nárůstu počtu obyvatel, který je dán novou výstavbou domů, v obci dochází ke změnám socio-demografického složení populace. Do obce se stěhují především obyvatelé mladšího (produktivního) věku s vyšší úrovní vzdělání.

Dále vyplynulo z výsledků výzkumu, že mezi přistěhovalými a starousedlíky nevznikají konflikty, jak odpovědělo 94 % respondentů. To potvrzuje myšlenku Bernarda, který tvrdí, že konflikty nevznikají především v těch obcích, ve kterých je vyšší proud přistěhovalců. Na druhou stranu autor spatřuje trend, kdy dochází k segregaci sociálního života. Autor uvedl, že aktivity přistěhovalců se většinou odehrávají v soukromém uzavřeném prostoru, obvykle přistěhovalci nejsou příliš veřejně činní.⁸⁹ To se potvrdilo i v našem výzkumu, kde bylo zjištěno, že 56 % je s děním v obci spokojeno i s nabídkou aktivit a nikterak se do dění v obci nezapojují. 10 % respondentů uvedlo, že aktivně iniciují nové aktivity v obci a 34 % poté uvedlo, že se snaží zapojit do existujících aktivit v obci.

Dle výzkumu Fakulty sociálně ekonomické v Ústí nad Labem vyplynulo, že mezi starousedlíky a novými přestěhovalci neexistují nepřekonatelné bariéry. Někdy jsou však patrné projevy odlišného sociokulturního zázemí v obou skupinách. Noví obyvatelé mají někdy zájem o nové aktivity v obci, mají zájem např. o stavu cyklostezek, mají zájem o růst aktivit a služeb, stěžují si na hluk, na psy, na hospodářská zvířata atd.⁹⁰ V obci Chotětov není patrná zásadní nevybavenost obce, na co by navazovala výrazná nespokojenost obyvatel obce. Technická infrastruktura v obci se zlepšovala postupně od

⁸⁹ BERNARD, J. *Sociální Integrace Přistěhovalců z Velkoměsta Na Vesnici v České Republice a v Rakousku*. Sociologický Časopis. vol. 42, no. 4, 2006, JSTOR, s. 747

⁹⁰ SMOCR: *Výzkum Fakulty sociálně ekonomické Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem pro Svaz analýzu dopadů suburbanizace do rozpočtů obcí*, [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z URL: <https://www.smocr.cz/cs/cinnost/eu-a-regionalni-rozvoj/a/analiza-dopadu-suburbanizace-jak-obce-prozivaji-priliv-mestskeho-obyvatelstva>

roku 1990. Přes některé výhrady obyvatel je možné hodnotit občanskou vybavenost relativně kladně. Nové lokality s obydlím je možné hodnotit příznivě a harmonicky. Obec novou výstavbu domů řeší v rámci územního plánování. Jeho cílem je usměrnit nové výstavby. V platnosti je územní plán celého území a regulační plán. Veškeré území obce je napojeno na technickou infrastrukturu (kanalizace, vodovod, plynofikace, telefon). Součástí komunikace u nových domů jsou i chodníky, osvětlení. Poté, co byly tedy vyřešeny veškeré problémy s technickou infrastrukturou je nyní vhodné přistoupit k rozvoji sociální infrastruktury, která nebyla všemi respondenty hodnocena kladně. Dále bylo zjištěno, že nebyl zjištěn významný rozdíl mezi starousedlíky a novými přistěhovalými se spokojeností různých faktorů života v obci. Konkrétně tedy s klidem v obci je spokojeno 82 % respondentů. S kroužky pro děti je v současné době spokojeno 67 % respondentů. Nutno podotknout, že z tohoto počtu je 80 % starousedlíků. Dále jsou spokojeni respondenti s úrovní mateřské školy, a to 68 % respondentů. S úrovní základní školy je spokojeno méně respondentů, a to 36 %. Velká část respondentů však neví jak odpovědět a to cca 50 %. S možností sportování je spokojeno 68 % respondentů. S životním prostředím je spokojeno 73 % respondentů. Vzhled a množství zeleně v obci je dle 63 % respondentů uspokojivé. Zde bylo 60 % respondentů přistěhovalců. S čistotou ulic a veřejného prostranství je spokojeno 65 % respondentů. Kvalita ovzduší je vhodná dle 61 % respondentů. Dále je spokojeno s bezpečím 80 % respondentů. Naopak je nespokojeno 93 % respondentů s možností nakupování. Zde jsou zastoupeni všichni starousedlíci a zbylá část přistěhovalců. S kulturním vyžitím je nespokojeno 93 % respondentů, i když již došlo k růstu různých aktivit. S dopravním spojením je nespokojeno 35 % respondentů, a to starousedlíků. Se službami lékařskými a se službami pro seniory jsou lidé spíše nespokojeni. Konkrétně je nespokojeno se službami pro seniory 60 % respondentů a se službami lékařskými 33 % respondentů. Zde jsou zastoupeni jak starousedlíci, tak i přistěhovalci.

Růst obyvatel v obci hodnotí většinou starostové velmi kladně. Jak vyplynulo z výzkumu Fakulty sociálně ekonomické v Ústí nad Labem, růst obyvatel nabízí obcím možnost se dále rozvíjet. Je to dáno rostoucími příjmy rozpočtu obce. Díky tomu je možné rozšířit nabídku a kvalitu různých služeb. Na druhé straně se pak setkáváme s růstem nákladů na zajištění některých veřejných služeb a infrastruktury. Vedle veřejných zdrojů přináší

tento fenomén do obcí také soukromé investice. Suburbanizaci lze pozitivně vnímat zejména tam, kde zastupitelé v čele se starostou mají konkrétní vizi a stanovené limity rozvoje obce.⁹¹ Z výsledků tohoto výzkumu vyplynulo, že došlo k růstu některých služeb. Konkrétně tedy v obci nedošlo k růstu kapacity základní škol, ale došlo dle 55 % respondentů k růstu kapacity mateřských škol. Dále v obci vznikají dle 48 % respondentů nové kroužky pro děti. Také vzniklo dle 94 % respondentů nové venkovní hřiště či sportoviště. Na druhou stranu dle 96 % respondentů nevznikly nové stavby pro sport a tělovýchovu. Noví lékaři ani lékárny v obci nevznikly. Poté si myslí 91 % respondentů, že vznikly nové služby kulturního charakteru, protože se začaly konat divadla pro děti, různé kulturní akce atd. Poté 96 % respondentů uvedlo, že vznikla nová silnice v místě výstavby nových domů.

Jak uvádí výzkum Fakulty sociálně ekonomické v Ústí nad Labem hranice počtu 1,5 – 2 tisíc obyvatel je určující proto, jak reálné možnosti má obec aktivně se postavit k novým skutečnostem vyplývajícím z tohoto fenoménu. Obce s menším počtem obyvatel se potýkají jak s nedostatkem finančních prostředků, tak například i s nedostatkem odborného personálu v rámci obecního úřadu. Kromě velikosti obce má svůj význam i fyzická vzdálenost od jádrového města. Obce bezprostředně sousedící s městy zažívají suburbanizaci spíše jako jev projevující se ve statistikách, ale méně už ve společenském životě. Na druhé straně obce vzdálenější od měst jsou vystaveny vyšším nárokům na dobudování široké škály dosud chybějící či nedostatečné infrastruktury pro zajištění plnohodnotného společenského života.⁹² Lze tedy předpokládat u zde sledované obce, že dojde k růstu služeb díky dalšímu nárůstu počtu obyvatel na uvedenou hodnotu.

Přes některé výhrady obyvatel je tedy možné hodnotit občanskou vybavenost relativně kladně. Výraznějším problémem je dopravní spojení do Mladé Boleslavi, které není dostačující. O navýšení dopravních spojů mohou obce žádat kraj. Některým obcím kraj může vyhovět, většinou se to obcím snaží kraje však vymluvit. Nelze předpokládat, že ve všech malých obcích by došlo k navýšení spojů. Pro seniory by bylo např. možné

⁹¹ SMOCR: *Výzkum Fakulty sociálně ekonomické Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem pro Svaz analýzu dopadů suburbanizace do rozpočtů obcí*, [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z URL: <https://www.smocr.cz/cs/cinnost/eu-a-regionalni-rozvoj/a/analiza-dopadu-suburbanizace-jak-obce-prozivaji-priliv-mestskeho-obyvatelstva>

⁹² SMOCR: *Výzkum Fakulty sociálně ekonomické Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem pro Svaz analýzu dopadů suburbanizace do rozpočtů obcí*, [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z URL: <https://www.smocr.cz/cs/cinnost/eu-a-regionalni-rozvoj/a/analiza-dopadu-suburbanizace-jak-obce-prozivaji-priliv-mestskeho-obyvatelstva>

špatnou dopravní dostupnost kompenzovat mikrobusem, který by jezdil po okolních obcích a svázel obyvatele do Mladé Boleslavi k lékaři či na nákupy atd. Je zde možné využít různé spolky a sdružení obcí, z nichž by byly finance čerpány, se spoluúčastí obcí. Autobus by mohl jezdit např. dvakrát týdně. Pro seniory je možné využít i např. senior taxi. Tuto službu by mohli využívat občané za zvýhodněných podmínek. Mohly by jej využít lidé nad 70 let, držitelé průkazu ZTP nebo ZTP/P. Kromě návštěvy lékaře by jej mohli využít senioři k návštěvě pošty, městského úřadu, knihovny v Mladé Boleslavi. Cena by měla být pro seniora žijícího v obci 50 Kč. 50 Kč by hradilo samotné město. Službu by si mohli objednat jen držitelé platné evidenční karty Senior taxi.

Obdobně by bylo vhodné zvýšit volnočasové aktivity, které příchodem obyvatel se mírně zlepšily. Růst aktivit by mohlo být řešeno nejen z pohledu zastupitelstva, starosty, ale i z pohledu spolupráce občanů s různými spolky. Působí zde spolek myslivecký či dobrovolní hasiči. Obecně pro dobrovolné hasiče mají děti a mládež velký význam. Proto je práci s dětmi a mládeží věnována značná pozornost. Dobrovolní hasiči většinou spoléhají na svou stabilní členskou základnu a tradici členství v rámci rodiny v obci. Mohli by se však zapojit i na nové obyvatele. Realizovat pro ně různé soutěže, aktivity a získat i mezi přistěhovalci nové členy. Díky tomu by mohlo dojít k lepšímu stmelení obyvatel nových a starousedlíků. Je to dáno tím, že hasičské dobrovolné sbory kromě činnosti požární ochrany a prevence vykonávají aktivity směřující k udržování a posilování lokální komunity.

6 Závěr

Cílem tohoto textu bylo zachytit a popsat vliv proměny počtu obyvatel vesnice na její rozvoj v souvislosti s kvalitou bydlení, rozvoj sociálních vztahů a životní styl obyvatel vesnice jako celku.

Bylo zjištěno, že v České republice se pro vymezení vesnic neboli venkovských oblastí užívá několik přístupů, založených na demografických kritériích. Velmi často se užívá kritérium pro venkovské oblasti pod 2000 počet obyvatel. Dalším přístupem je vyjádření hustoty osídlení na 1 km², kdy se v metodice OECD jako venkovské obce označují jako obce s hustotou osídlení pod 100 obyvatel na km². Toto rozlišení má však nevýhodu v absenci rozlišení v regionu, v němž obec leží a ignorování rozdílů mezi obcemi v městské aglomeraci a mimo ni. Dále je možné vymežit větší venkovské regiony podle procentuálního zastoupení venkovských obcí. Nutno podotknout, že kvantitativní vymezení na základě demografických popřípadě ekonomických kritérií relativně dobře slouží pro účely srovnávacího výzkumu, nedokáže však postihnout lokální specifika a zcela odhlíží od urbanistických, historických, sociokulturních kritérií. Ať již je zvolen jakýkoliv přístup či kritérium platí, že termín venkov je hojně užívaný termín ve spojitosti s venkovem neboli venkovským prostorem. Představuje tedy oblast s malým počtem obyvatel a malou hustotou zalidnění. V současné době však venkov má mnohdy velmi podobné znaky města, naopak řada měst má venkovský charakter. Dále se ve výše uvedených definicích vyskytuje termín venkovské sídlo, což typ sídelního útvaru, které představuje seskupení sídelních jednotek. Venkov má velký význam z pohledu přírodního, i kulturního. Venkov je zdroj zemědělské ekonomiky, je to oblast rezidenční ekonomiky. Nakonec je to přírodní prostor s důležitými ekosystémy. Jinými slovy má venkov tři dimenze – ekonomiku, sociální funkce a životní prostředí. V minulosti měl venkov význam především z pohledu zemědělství. Venkov již nemá význam jen z pohledu zemědělské produkce či lesnictví. Je považován ve větší míře za oblast ochrany životního prostředí, údržby krajiny, a to i ve smyslu prevence možných přírodních katastrof. Často je zmiňována nutnost udržení farmářů jako správců půdy. Další význam venkova tkví v tom, že venkov je bydlištěm, rekreačním územím, hospodářskou jednotkou, místem společenských kontaktů, kulturním i přírodním prostorem. Tvoří nezastupitelnou součást krajiny. Je zázemím měst, má mnoho ekonomických, ekologických i sociálních funkcí, které při nevhodné realizaci ohrožují vývoj daného regionu, vyvolávají řadu negativních

dopadů na obyvatelstvo, krajinu, životní prostředí a na další prvky daného území. Významnost kulturních tradic na venkově je dána působením na soudržnost societ v obci a stabilizuje rozvoj a trvalou udržitelnost. I když má tedy venkov velký význam, potýká se na druhou stranu s mnoha problémy. Především malé obce tíží nedostatek finančních prostředků na rozvoj. Ten je závislý na dotacích. Je zde nedostatečná kvalita služeb, dostupnost dopravní. Stejně tak pracovní příležitosti v malých obcích jsou nízké, zájem soukromých investorů je také nízký, díky nízkému množství pracovní síly atd. V posledních letech také obce tíží nezájem obyvatel o dění v obci. Zachování obyvatel na venkově ovlivňuje především občanská vybavenost. Záleží na tom, zda je v obci přítomna mateřská škola, důležitost je také vzdálenost škol, lékaři a jaká je dostupnost služeb. Klíčová je také dopravní infrastruktura a obslužnost. Jedním z největších problémů, který trápí venkov, je stav pozemních komunikací a dopravní obslužnost. Problémem je také dojíždění za dalším vzděláním, či zábavou. Část obyvatel je schopná se dopravit svým automobilem, ale zbývající část, mezi kterou můžeme zařadit hlavně děti a mládež je odkázána na hromadnou dopravu. Ta však bývá ve venkovských oblastech omezená, především o víkendech. Přitom dopravní obslužnost je pro část venkovských obyvatel klíčová, jelikož na rozdíl od městského obyvatelstva nejsou schopni řešit problémy v místě bydliště.

Ve sledované obci se stará zástavba, která je tvořena rodinnými domy nejrůznějších tvarů a velikostí, doplnila o nové domy, které jsou většinou jednoduché. Nová zástavba tak charakter staré zástavby zásadně změnila. Výrazná změna nastala u velikosti zahrad u domů. Oproti původním domům jsou zahrady výrazně menší. Zahrady u nových domů neslouží již pro pěstování rostlin a chov dobytka, ale mají spíše rekreační charakter. Tradiční dominanta obcí v podobě funkce zemědělsko-výrobní tak upadá. Prosazují se vlivy z městského prostředí a tradiční funkce nabývají nových forem. I zde tedy dochází k diverzifikaci ekonomických činností. Díky změně sídelního systému procesem suburbanizace je nedůležitější funkcí v Chotětově rezidenční funkce. Je zde patrný problém globalizace vesnic, kdy nové urbanistické celky n tradiční zástavbou nemají nic společného. Ve výzkumu bylo zjištěno, že se změnila občanská vybavenost obce v souvislosti s přírůstkem počtu obyvatel v obci Chotětov. Došlo totiž k opravám budov, došlo k navýšení služeb v podobě dětského hřiště, růst nabídky aktivit pro děti atd. Noví přistěhovalci se integrovali do vesnice relativně dobře. Nejsou patrné žádné konflikty.

Některé nové obyvatelstvo se do činnosti obce zapojuje a aktivizují nové iniciativy, ovšem v menším měříku. Lze říci, že se životní styl přistěhovalců změnil. Lidé jsou více venku a mají větší vztah k přírodě. Děti mají větší volnost než ve městě, s tím, že o ně nemají takový strach jako ve městě. Lidé se více potkávají se sousedy a mají s nimi větší vztah. Na druhou stranu však tráví více času v autě. Mají lepší a kvalitnější bytové podmínky atd. Na druhou stranu však nebylo zjištěno, že by přistěhovalci měli vliv na životní styl starousedlíků.

7 Seznam použitých zdrojů

- BÁRTA, F. Krajina v České republice. Praha: Pro Ministerstvo životního prostředí, 2007. ISBN 80-903482-3-3,
- BERANOVÁ, M., KUBAČÁK, A. Dějiny zemědělství v Čechách a na Moravě. Praha: Libri, 2010, ISBN 978-80-7277-113-4.
- BERNARD, J. Sociální integrace přistěhovalců z velkoměsta na vesnici v České republice a v Rakousku. Sociologický časopis, 2006, č. 6, ISSN 0038-0288.
- BERNARD, J. Sociální Integrace Přistěhovalců z Velkoměsta Na Vesnici v České Republice a v Rakousku. Sociologický Časopis. vol. 42, no. 4, 2006, JSTOR, s. 747
- BINEK, J. a kol. Venkovský prostor a jeho oživení, [online]. [cit. 13. 8. 2020]. Dostupné z URL: <https://is.muni.cz/el/1431/jaro2013/Z0132/um/venkovsky-prostor-a-jeho-oziveni.pdf>
- BURCIN, B., a kol., Demografická situace České republiky, 1993-2008. Praha: Sociologické nakladatelství 2010. ISBN 80-7419-124-7,
- ČEVELA, R., Sociální a posudkové lékařství, Praha: Karolinum, 2015. 80-246-2938-4,
- ČSÚ: Kraj Středočeský, [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z URL: https://www.czso.cz/csu/xs/charakteristika_kraje
- ČSÚ: porodnost, [online]. [cit. 12.7.2020]. Dostupné z URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/pohyb-obyvatelstva-metodikau>
- ČSÚ: sňatečnost, [online]. [cit. 12.12.2020]. Dostupné z URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/pohyb-obyvatelstva-metodika>
- ČSÚ: urbanizace, [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/proces-suburbanizace-pokracuje-ve-vsech-krajich>
- ČSÚ: Venkovský prostor, [online]. [cit. 13. 7. 2020]. Dostupné z URL: <https://www.czso.cz/documents/10180/20565975/31136109a10.pdf/4fd0c582-65a0-4a79-a86a-1e88bb4c3e8c?version=1>.
- DRDLA, P. Technologie a řízení dopravy: městská hromadná doprava, Pardubice: Univerzita Pardubice, 2005. ISBN 80-7194-804-7,
- FALTOVÁ LEITMANOVÁ, I., a kol. Venkov jako místo pro žití. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 80-735-7911-1,
- GROIER, M. Mit'n Biachl Heign. Wien: Bundesanstalt fur Bergbauernfragen, 1999, s. 120.

- HENDL, J., Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Praha: Portál, 2016. ISBN 80-262-0982-6,
- HLAVAČKA, M. Co je to modernizace? In: Město a městská společnost v procesu modernizace, 1740-1918. Ostrava: Ostravská univerzita, 2009. ISBN 80-7368-688-8,
- HOLÁTOVÁ, D., KRNINSKÁ, R. a kol. Lidské zdroje v rozvoji venkova. Praha : Alfa Nakladatelství, 2012. ISBN 80-87197-57-8,
- HOLÁTOVÁ, D., KRNINSKÁ, R. a kol. Lidské zdroje v rozvoji venkova. Praha: Alfa Nakladatelství, 2012. ISBN 80-87197-57-8,
- CHLAŇ, A., STEJSKAL, P. Tarify a ceny v dopravě, Praha: České vysoké učení technické, 2008. ISBN 80-01-05362-1,
- KALIBOVÁ, K. Úvod do demografie. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2001. ISBN 80-246-0222-9,
- KLUFOVÁ, R., Demografický vývoj a typologie českého venkova v kontextu prostorových. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 80-747-8734-6,
- KONIG, P. Rozpočet a politiky Evropské unie, Příležitost pro změnu. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 80-7400-011-9,
- KOZEL, R., Moderní marketingový výzkum. Praha Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-096-6,
- KRNINSKÁ, R. Řízení lidských zdrojů v dimenzi třetího tisíciletí, [online]. [cit. 13.7.2020].
https://www.researchgate.net/publication/39913050_Rizeni_lidskych_zdroju_v_dimenzi_tr_etiho_tisicileti
- KUPISZEWSKI, M. DRBOHLAV, D. a kol. Vnitřní migrace a regionální populační dynamika v ČR na pozadí evropských trendů. Geografie 104, 1999, s. 90-92
- LABOUNKOVÁ, V., PŮČEK, M., ROHREROVÁ, L. Metodická příručka pro zpracování strategických rozvojových dokumentů mikroregionů. [online], [cit. 12.2.2020]. Dostupné z URL: www.uur.cz/Mikroregiony/MetodikaSRDmikroregionu/Metodika
- LÖW, J. MÍCHAL. I. Krajinný ráz. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2003. ISBN 80-863-8627-9,
- LOŽEK, V. Okno do minulosti –klíč k problémům současnosti: ochranné otázky ve světle vývoje přírody. Ochrana přírody 54 (seriál). 1999,

MÁTL, O., SRPOVÁ, E., Budoucnost venkova v České republice: Analýza potřeb obcí po roce 2013 z hlediska budoucí kohezní politiky a společné zemědělské politiky. Praha: Svaz měst a obcí České republiky 2012,

MLADÁ BOLESLAV: Strategický plán Mladá Boleslav, [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z URL: <https://m.mb-net.cz/strategicky-plan-rozvoje/ms-922/p1=922>

MMR: Venkov, [online], [cit. 30.8.2020]. Dostupné z URL: http://www.mmr.cz/getmedia/28946dca-0aed-476d-9130-0ebc21f934d3/Venkovy-a-venkovane_Brozura.pdf

MUSIL, J. Život na okraji. Přítomnost, zima 2008,. ISSN 1213-0133.

NOVÝ, I., SURYNEK, A., Sociologie pro ekonomy. Praha Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1705-0, s. 254

Obec Chotětov: historie, [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z URL: <https://www.chotetov.cz/mestys/ds-1005/p1=3383>

Obec Chotětov: mateřská škola, [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z URL: <https://www.chotetov.cz/ap/p1=3397>

Obec Chotětov: o obci, [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z URL: <https://www.chotetov.cz/mestys/ds-1005/p1=3383>

Obec Chotětov: základní škola, [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z URL: <https://www.chotetov.cz/ap/p1=3397>

OECD in ČSÚ: Typologie venkova, [online]. [cit. 13. 7. 2020]. Dostupné z URL: <https://www.czso.cz/documents/10180/20565975/31136109a10.pdf/4fd0c582-65a0-4a79-a86a-1e88bb4c3e8c?version=1.0>

PĚLUCHA, M. a kol., Rozvoj venkova v programovacím období 2007–2013 v kontextu reformem SZP EU. Praha: IREAS, 2006. ISBN 80-86684-42-3,

PERLÍN, R. Venkov, typologie venkovského prostoru. Hradec Králové: Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK,

PERLÍN, R. Venkov, typologie venkovského prostoru. Hradec Králové: Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK,

PETRSEK, M., VODÁKOVÁ, A., Velký sociologický slovník. Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-310-5, s. 800. PALÁTKOVÁ, M., MRÁČKOVÁ, E. KITTNER, M. a kol. Management cestovních kanceláří a agentur. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 80-247-3751-5,

POSPĚCH, P. Vynalézání venkova v ČR po roce 1989. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2014. ISBN 80-7325-353-0,

ROZVOJOBCE: Portál na podporu rozvoje obcí v ČR, [online], [cit. 12.12.2019]. Dostupné z: <http://www.rozvojobci.cz/news/manual-pro-rizeni-rozvoje-obci/>

RURAL DEVELOPMENT. CAP 2000: Working Dokument, [online]. [cit. 13.7.2020]. Dostupné z URL: http://ec.europa.eu/agriculture/publi/pac2000/rd/rd_en.pdf

SÁDLO, J. Nedémonizujme současnost. Jan Stejskal a Hana Hermová. Ekolist, roč. 10, č. 1. ISSN 1802-9019,

SEDLÁKOVÁ, R., Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 80-247-3568-9,

SCHINDLER, WISTEN, P. O chalupách a lidech. Praha: Karolinum, 2017. ISBN 80-246-3613-9,

SKLENIČKA, P. Základy krajinného plánování. Praha: Naděžda Skleničková, 2003. ISBN 80-903206-1-9,

SMOCR: Výzkum Fakulty sociálně ekonomické Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem pro Svaz analýzu dopadů suburbanizace do rozpočtů obcí, [online]. [cit. 20.10.2020]. Dostupné z URL: <https://www.smocr.cz/cs/cinnost/eu-a-regionalni-rozvoj/a/analyza-dopadu-suburbanizace-jak-obce-prozivaji-priliv-mestskeho-obyvatelstva>

SMOLA, J. Stavba rodinného domu. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 80-247-2148-1,

SPIEZIA, V., Measuring regional economies. Statistics Brief OECD, č. 6, 2003. [online]. [cit. 1.10.2020]. Statistics Brief OECD, č. 6, 2003. Dostupné z URL: <http://www.oecd.org/dataoecd/2/15/15918996.pdf>

SVOBODOVÁ, H., VĚŽNÍK, A. Úvod do geografie venkova. Brno : Masarykova univerzita, 2014. ISSN 1802-128X. 2014,

SVOBODOVÁ, H., VĚŽNÍK, A. Úvod do geografie venkova. Brno : Masarykova univerzita, 2014. ISSN 1802-128X. 2014,

SÝKORA, J., Venkovský prostor. Praha : ČVUT, 1998,

ŠILHÁNKOVÁ, V., a kol. Urbanismus a územní plánování. Padubice : Univerzita Pardubice, 2010. ISBN 80-7395-310-2,

ŠIMKOVÁ, E. Udržitelný rozvoj venkova a role venkovské turistiky. Liberec: Ekonomie a management, č.1, 2008. ISSN 1212-3609,

TAHAL, R., a kol. Marketingový výzkum: Postupy, metody, trendy. Praha Grada Publishing, 2017. ISBN 80-271-9867-4, s. 86

VÁLKA, M., Sociální a kulturní proměny vesnic. Praha: Ústav Evropské etnologie. ISBN 80-210-3908-7,

VONDRUŠKOVÁ, A., VONDRUŠKA, V. Vesnice. Praha :Vyšehrad, 2014. ISBN 80-7429-362-7,

ZAKONY: Vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území [online]. [cit. 12.12.2020]. Dostupné z URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-501>

8 Přílohy

8.1 Příloha č. 1: Dotazník

1. Jaké je Vaše pohlaví?
 - žena
 - muž

2. Jaký je Váš věk?
 - 18-25 let
 - 26-35 let
 - 36-45 let
 - 46-55 let
 - 56-65 let
 - 66 a více let

3. Jaké je Vaše vzdělání?
 - Základní vzdělání
 - Střední vzdělání
 - Vyšší odborné vzdělání
 - Vysokoškolské vzdělání

4. Jak dlouho žijete v obci?
 - 1-3 roky
 - 4-5 let
 - 6-10 let
 - 11 -15 let
 - 16-20 let
 - Více než 20 let

5. Bydlíte v bytě nebo rodinném domě?
 - Bydlím v bytě, který mám ve vlastnictví

- Bydlím v pronajatém bytě
- Bydlím v rodinném domě, který mám ve vlastnictví
- Bydlím v pronajatém domě
- Bydlím jinak

6. Chtěl/la byste se přestěhovat do města v následujících pěti letech ?

- Ano
- Ne
- Nevím

7. Jaké tvrzení Vás vystihuje

- Stále bydlím ve stejné obci
- Přestěhoval jsem se z města do vesnice
- Přestěhoval jsem se do obce z menší vesnice
- Již jsem se stěhoval vícekrát
- Jiné tvrzení.....

Pokud jste v otázce 7 uvedl, že bydlíte stále ve stejné obci, pokračujte prosím až otázkou č. 9.

8. Pokud jste se do obce přistěhoval, co bylo důvodem?

- Zlepšit bytové podmínky
- Lepší životní prostředí
- Klidnější životní styl
- Bližší sousedské vztahy
- Stěhování za partnerem
- Stěhování kvůli práci
- Jiné.....

9. Jaká je výstavba bytů a domů ve vaší obci v posledních cca 10 letech?

- Ročně se v průměru dokončí méně než 5 domů určených k bydlení
- Ročně se v průměru dokončí od 5 – 10 domů určených k bydlení
- Ročně se v průměru dokončí 11-20 domů určených k bydlení
- Ročně se v průměru dokončí více než 20 domů určených k bydlení

10. Jak by jste ohodnotil následující tvrzení?

	Velmi se líbí	Spíše se líbí	Nemám názor	Spíše se nelíbí	Vůbec se nelíbí
klid					
znám své sousedy, sousedské vztahy					
cítím se zde bezpečně					
Možnosti nakupování					
Možnosti sportování					
Možnosti kulturního využití					
Úroveň škol					
Celkový vzhled, dojem, který obec vyvolává					
Množství zeleně					
Čistota ulic a veřejných prostranství					
Hlučnost prostředí					
Kvalita ovzduší					
Práce a činnost samosprávy					
Velikost potencionálního vlivu na dění v okolí					
Dopravní spojení					
mám dům se zahradou					
Čistota					
množství zeleně					
zdravé životní prostředí					
méně lidí v okolí					
není takový provoz aut					

11. Došlo k růstu služeb občanské vybavenosti ve Vaší obci v posledních 10 letech?

	Ano	Ne	Nevím
Navyšuje se kapacita základní školy			
Navyšuje se kapacita mateřské školy			
Vznikají v obci nové kroužky pro děti			
Vznikly nové stavby pro sport a tělovýchovu (tělocvična, herna, sportovní středisko)			
Vznikly nové venkovní hřiště, sportoviště			
Začaly v obci působit nové lékaři či lékárny			
Vznikly nové služby kulturního charakteru (konají se divadla pro děti, různé kulturní akce)			
Jiné služby infrastruktury			

12. Vznikly ve Vaší obci nějaké nové čtvrti, kde je více než 10 domů?

- Ano
- Ne

13. Jak byste označil vaše sociální kontakty v obci?

- Letmé kontakty (potkávání lidí na ulici, vzájemné pozdravy, jednoduché formy interakce)
- Sousedské vztahy a známosti (intenzivnější vztahy s instrumentálním charakterem).
- Přátelské vztahy (vztahy s emocionálním nábojem)
- Jste v obci iniciativní?

14. Jste v obci iniciativní?

- Jsem spokojen s děním a nabídkou aktivit v obci
- Aktivně iniciuji aktivity nové
- Snažím se zapojit do existujících aktivit v obci

15. Domníváte se, že v obci dochází ke konfliktům mezi starousedlíky a nově přistěhovanými osobami?

- Ano
- Ne
- Nevím

16. Změnil se váš životní styl v obci, a to v průběhu posledních deseti let?

- Ano
- Ne
- Nevím
- Pokud ano jak:

8.2 Příloha č. 2 : Znak obce

